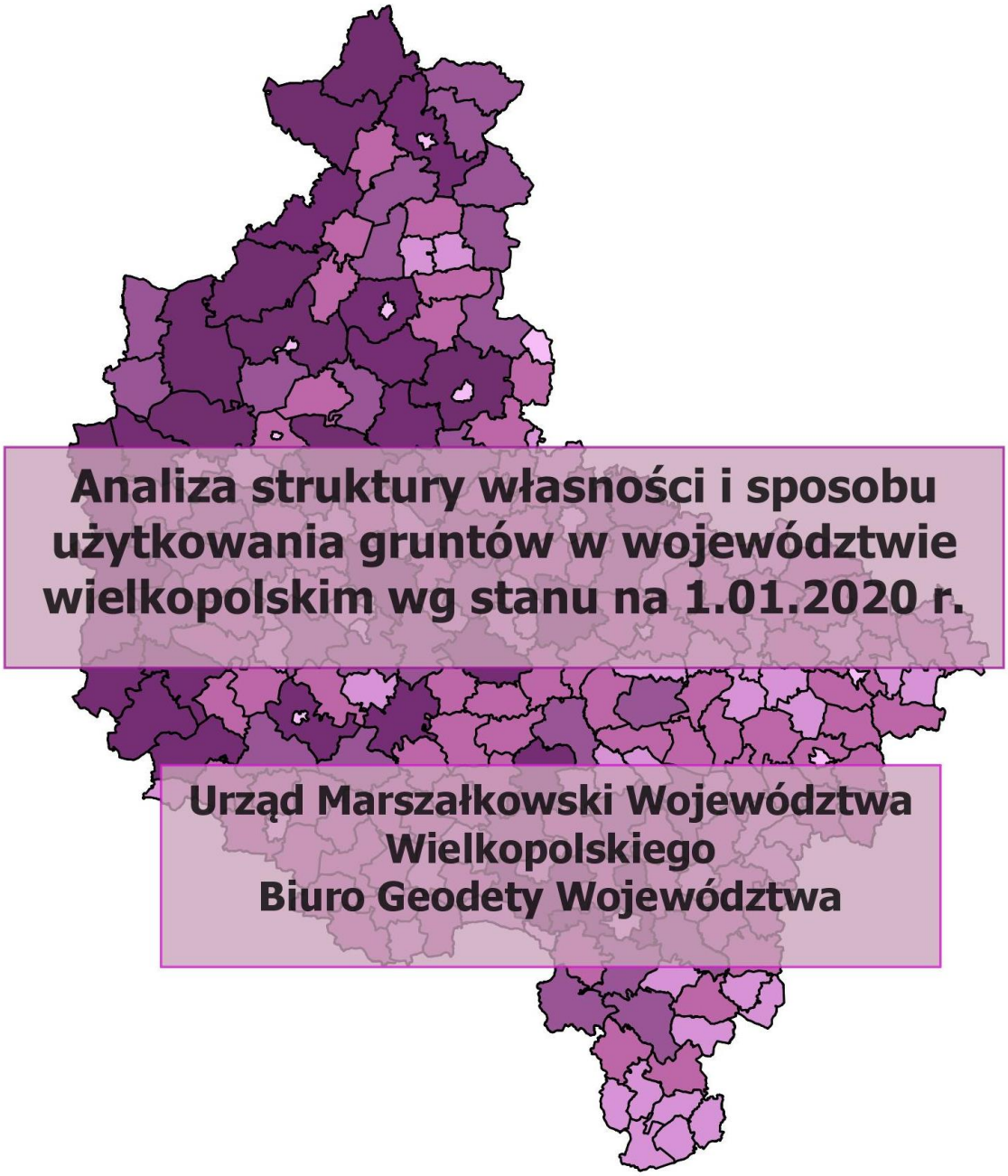

Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie wielkopolskim wg stanu na 1.01.2020 r.

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
Biuro Geodety Województwa

Poznań, kwiecień 2020 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE 3
1. Wstęp..... 4
2. Podstawowe pojęcia 4
3. Mapa administracyjna województwa wielkopolskiego 7
4. Zestawienie powierzchni powiatów i miast na prawach powiatu 8

II. STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW 9

1. Podział na grupy rejestrowe..... 10
2. Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa wg stanu na 1.01.2020 r. 11
3. Struktura własności gruntów w województwie wielkopolskim.....12
wg stanu na 1.01.2018 r. i 1.01.2020 r
4. Struktura zmian własności gruntów Skarbu Państwa; Osób fizycznych 13
5. Struktura zmian własności gruntów Gmin; Powiatów, Województwa 13
6. Struktura zmian własności gruntów Spółdzielni, Kościołów i związków wyznaniowych..... 14
Wspólnot gruntowych, Spółek prawa handlowego i innych podmiotów
7. Struktura gruntów Skarbu Państwa 15
8. Struktura gruntów Województwa 15
9. Struktura gruntów Powiatów..... 15
10. Struktura gruntów Gmin 16
11. Struktura gruntów Osób fizycznych 16
12. Struktura gruntów Wspólnot gruntowych 16
13. Struktura gruntów Spółdzielni 17
14. Struktura gruntów Spółek prawa handlowego i innych podmiotów 17
15. Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych 17
16. Struktura zmian własności gruntów rolnych 18
17. Struktura zmian własności lasów 18
18. Struktura zmian własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych 19
19. Struktura zmian własności gruntów pod wodami 19

III. STRUKTURA ZMIAN SPOSOBU UŻYTKOWANIA GRUNTÓW 20

1. Podział użytków gruntowych 21
2. Struktura użytków gruntowych wg stanu na 1.01.2018 r i na 1.01.2020 r..... 25
3. Struktura gruntów rolnych 26
4. Struktura zmian gruntów rolnych 26
5. Struktura zmian lasów 27
6. Struktura zmian gruntów zabudowanych i zurbanizowanych 27
7. Struktura zmian gruntów pod wodami; użytków ekologicznych; terenów różnych 28

IV. STRUKTURA GRUNTÓW UŻYTKOWANYCH ROLNICZO I LASÓW..... 29

1. Struktura gruntów rolnych 30
2. Struktura gruntów leśnych 31
3. Zmiany w strukturze gruntów użytkowanych rolniczo 31
4. Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa 32
5. Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe 32
6. Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów wchodzących w skład gospodarstw rolnych Osób fiz. 33
7. Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków 33

VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI 34

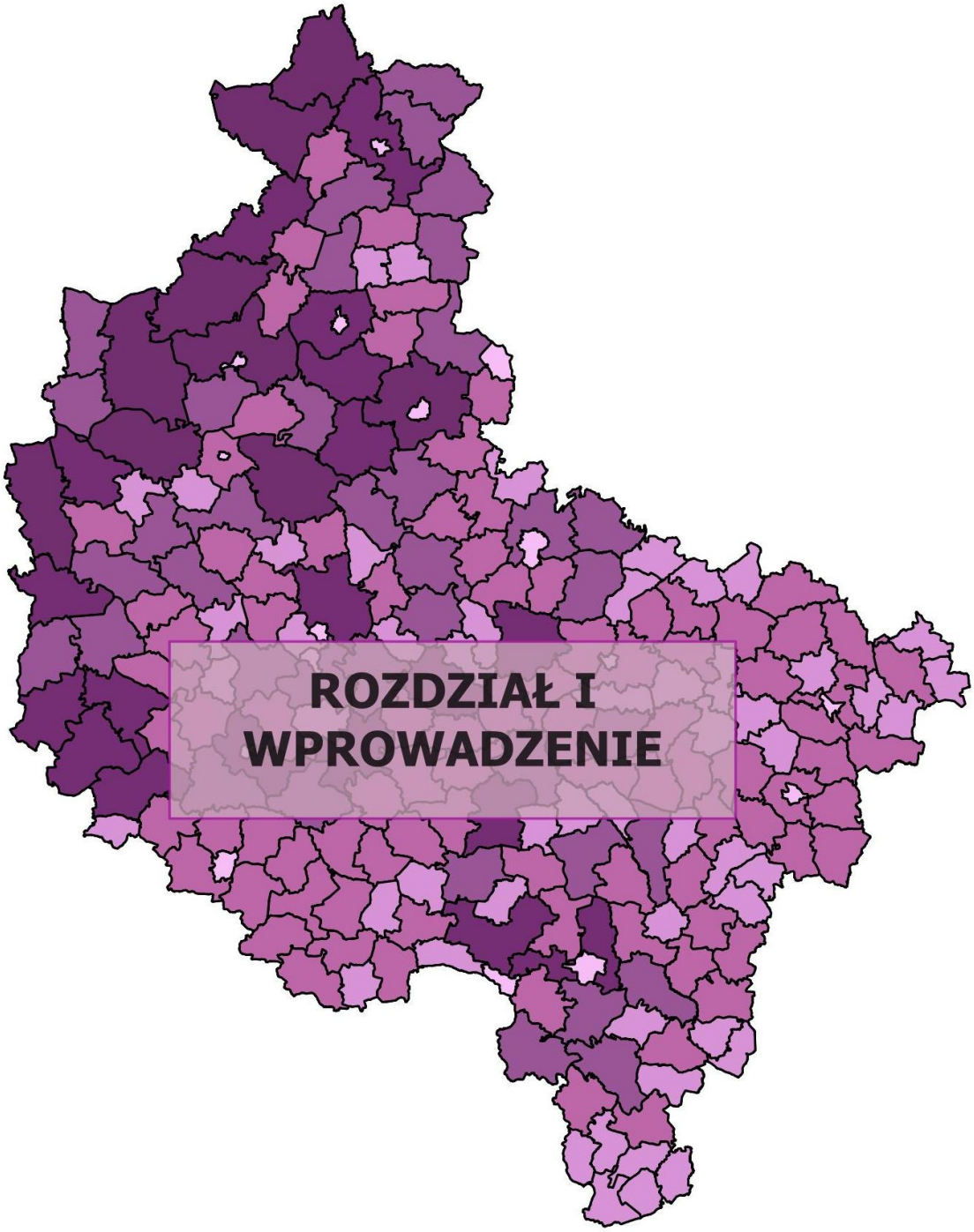

ROZDZIAŁ I
WPROWADZENIE

Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie wielkopolskim. Opracowanie powstało w związku z realizacją przez Marszałka Województwa zadań na podstawie art. 7c ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2020 r. poz. 276 ze zm.) obejmującego:

- analizę zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo-rolnych;
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji;
- sporządzanie wojewódzkich zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków.

Analizy przeprowadzono w oparciu o wojewódzkie zestawienia zbiorcze danych objętych ewidencją gruntów i budynków sporządzane na dzień 1 stycznia każdego roku na podstawie wykazów gruntów, wykazów budynków i wykazów lokali, Zbiorcze zestawienia gruntów oprócz pól powierzchni wynikających z ewidencji gruntów (powierzchnie ewidencyjne) zawierają pola powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (powierzchnie geodezyjne). Powierzchnie ewidencyjne użytków gruntowych w zestawieniach zbiorczych gruntów wyrównuje się na zasadach proporcjonalności do powierzchni geodezyjnych. Ze względu na niezmienność powierzchni geodezyjnych przyjęto je do przeprowadzenia analiz w niniejszym opracowaniu.

Analizie poddano dane ewidencyjne według stanu na 1 stycznia 2020 r. oraz dla zbadania zmian zachodzących we władaniu gruntami i sposobie użytkowania gruntów wykorzystano wyniki zestawienia zbiorczego danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanu na 1 stycznia 2018 r.

Zakres niniejszego opracowania obejmuje problematykę gospodarowania przestrzenią począwszy od zmian w strukturze własności po sposoby użytkowania gruntów.

Celem opracowania jest stan władania i użytkowania gruntami na 1 stycznia 2020 r. oraz przedstawienie analiz, które mogą posłużyć do zdiagnozowania kierunków i zmian w strukturze agrarnej jakie zachodziły na przestrzeni ostatnich 2 lat na terenie województwa wielkopolskiego.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Zdefiniowane podstawowe pojęcia występujące w niniejszym opracowaniu.

Ewidencja gruntów i budynków - system informacyjny zapewniający gromadzenie, aktualizację oraz udostępnianie, w sposób jednolity dla kraju, informacji o gruntach, budynkach i lokalach, ich właścicielach oraz

o innych podmiotach władających lub gospodarujących tymi gruntami, budynkami lub lokalami w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2020 r. poz. 276ze zm.).

Grupy rejestrowe - odpowiednio posegregowane i zebrane według określonych zasad jednostki rejestrowe gruntów, budynków i lokali. W ramach rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393 ze zm.) właścicieli nieruchomości i władających, zwanych „podmiotami ewidencyjnymi" dzieli się na 15 grup rejestrowych.

Podgrupy rejestrowe - wydzielone w ramach grupy rejestrowej osoby, organy i jednostki organizacyjne posiadające prawa do nieruchomości w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393 ze zm.).

Jednostka ewidencyjna – obszar gruntów położonych w granicach administracyjnych gminy, a w przypadku gdy w skład gminy wchodzi miejscowość o statusie miasta - również w granicach administracyjnych miasta w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393 ze zm.). Jednostka ewidencyjna dzieli się na obręby ewidencyjne.

Obręb ewidencyjny – w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393 ze zm.) jest to jednostka powierzchniowa podziału kraju wyodrębniona dla celów ewidencji gruntów i budynków, stanowiąca część jednostki ewidencyjnej określona przez nazwę i numer lub wyłącznie przez numer. Na obszarach wiejskich obręb powinien obejmować obszar wsi oraz przyległe do tej jednostki osadniczej i z nią związane obiekty fizjograficzne. Na obszarach miast obręb może obejmować całe miasto lub jego wydzieloną część, w szczególności w granicach dzielnicy, osiedla, zespołu urbanistycznego lub obiektu fizjograficznego.

Powierzchnia ewidencyjna - powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 393).

Powierzchnia geodezyjna - powierzchnia jednostek podziału terytorialnego państwa według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 393).

Struktura agrarna - procentowy udział grup obszarowych gospodarstw w ogólnej powierzchni gospodarstw, grup gospodarstw.

Struktura użytkowania gruntów - udział powierzchni poszczególnych użytków gruntowych w ogólnej powierzchni gruntów na danym obszarze.

Struktura użytków rolnych - udział powierzchni poszczególnych użytków rolnych w ogólnej powierzchni tych użytków na danym obszarze.

Struktura władania gruntami - udział poszczególnych form władania w ogólnej powierzchni gruntów.

Użytek gruntowy - część powierzchni ziemi użytkowana w sposób jednolity.

Użytki rolne – wszystkie tereny w obrębie gospodarstwa rolnego lub danego regionu wykorzystywane do produkcji roślinnej, ogrodniczej lub zwierzęcej.

Zbiorcze zestawienie gruntów – opracowane w ramach Zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków, spis danych o ogólnej powierzchni i wartości gruntów wchodzących w skład poszczególnych jednostek rejestrowych z podziałem na użytki gruntowe Opracowane na podstawie wykazów gruntów, wg stanu na dzień 1 stycznia każdego roku, zachowujące formę i zakres treści tych wykazów – w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 393)

Mapa administracyjna województwa wielkopolskiego

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI POWIATÓW WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
(WG STANU NA 1 STYCZNIA 2020 r.)

Lp.	Powiat	Symbol teryt. GUS	Powierzchnia ewidencyjna (ha) [1]	Powierzchnia geodezyjna (ha) [2]
1	chodzieski	3001	68 469	68 506
2	czarnkowsko-trzcianecki	3002	180 439	180 605
3	gnieźnieński	3003	125 547	125 503
4	gostyński	3004	80 514	81 025
5	grodziski	3005	64 304	64 187
6	jarociński	3006	58 535	58 729
7	kaliski	3007	115 962	115 999
8	kępiński	3008	60 654	60 826
9	kolski	3009	100 959	101 071
10	koniński	3010	157 697	157 824
11	kościański	3011	71 945	72 242
12	krotoszyński	3012	71 039	71 368
13	leszczyński	3013	80 317	80 581
14	międzychodzki	3014	73 581	73 644
15	nowotomyski	3015	100 809	101 362
16	obornicki	3016	71 005	71 104
17	ostrowski	3017	115 748	116 012
18	ostrzeszowski	3018	77 059	77 263
19	pilski	3019	126 467	126 821
20	pleszewski	3020	71 022	71 307
21	poznański	3021	189 631	189 988
22	rawicki	3022	55 143	55 352
23	słupecki	3023	83 593	83 801
24	szamotulski	3024	111 652	111 929
25	średzki	3025	62 090	62 386
26	śremski	3026	57 146	57 410
27	turecki	3027	92 967	92 943
28	wągrowiecki	3028	103 931	103 965
29	wolsztyński	3029	67 768	67 973
30	wrzesiński	3030	70 241	70 357
31	złotowski	3031	165 856	166 017
ZESTAWIENIE POWIERZCHNI MIAST NA PRAWACH POWIATU (WG STANU NA 1 STYCZNIA 2020 r.)				
32	m. Kalisz	3061	6937	6942
33	m. Konin	3062	8230	8231
34	m. Leszno	3063	3185	3186
35	m. Poznań	3064	26182	26191
		POWIERZCHNIA OGÓLNA	**2 976 624**	**2 982 650**

[1] powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków

[2] powierzchnia według państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju

ROZDZIAŁ II
STRUKTURA ZMIAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW

PODZIAŁ NA GRUPY REJESTROWE

Podział na grupy rejestrowe został wprowadzony do ewidencji gruntów i budynków rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 393)

Podział grup rejestrowych – właścicieli nieruchomości i władających (zwanych „podmiotami ewidencyjnymi"):

1) **grupa 1** - Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
2) **grupa 2** - Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
3) **grupa 3** - jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne;
4) **grupa 4** - gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
5) **grupa 5** - gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
6) **grupa 6** - jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego;
7) **grupa 7** - osoby fizyczne;
8) **grupa 8** - spółdzielnie;
9) **grupa 9** - kościoły i związki wyznaniowe;
10) **grupa 10** - wspólnoty gruntowe;
11) **grupa 11** - powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
12) **grupa 12** - powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
13) **grupa 13** - województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
14) **grupa 14** - województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
15) **grupa 15** - spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14.

Udział grup rejestrowych w powierzchni województwa wielkopolskiego

(wg stanu na 1 stycznia 2020 r.)

Nr Grupy	Nazwa Grupy rejestrowej	Powierzchnia ewidencyjna (ha) 2020r.	Powierzchnia geodezyjna (ha) 2020r.
Gr. 1	Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	974 465	976 438
Gr. 2	Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	33 430	33 498
Gr. 3	Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne	7 231	7 246
Gr. 4	Gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	89 786	89 968
Gr. 5	Gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	6 912	6 926
Gr. 6	Jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne	509	510
Podgrupa rejestrowa 6.1	*Jednoosobowe spółki gmin i inne gminne osoby prawne*	*290*	291
Podgrupa rejestrowa 6.2	*Jednoosobowe spółki powiatów i inne powiatowe osoby prawne*	*59*	59
Podgrupa rejestrowa 6.3	*Jednoosobowe spółki województw i inne wojewódzkie osoby prawne*	160	160
Gr. 7	Osoby fizyczne	1 684 442	1 687 852
Gr. 8	Spółdzielnie	40 672	40 754
Gr. 9	Kościoły i związki wyznaniowe	25 052	25 103
Gr. 10	Wspólnoty gruntowe	2 716	2 721
Gr. 11	Powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	13 632	13 660
Gr. 12	Powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	12	12
Gr. 13	Województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	5 080	5 090
Gr. 14	Województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	98	98
Gr. 15	Spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14	92 587	92 774

W celu większej przejrzystości, na potrzeby niniejszego opracowania, przedstawione wyżej 15 grup rejestrowych zgeneralizowano do 9 grup podmiotów ewidencyjnych:

1) **Skarb Państwa** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 1, 2, 3 – tj. gruntów, których właścicielem jest Skarb Państwa, niezależnie od sposobu ich władania;

2) **Gminy** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 4, 5 i podgrupy rejestrowej 6.1 - gruntów których właścicielem są gminy, niezależnie od sposobu ich władania;

3) **Osoby fizyczne** – odpowiadające grupie rejestrowej nr 7;

4) **Spółdzielnie** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 8;

5) **Kościoły i związki wyznaniowe** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 9;

6) **Wspólnoty gruntowe** - odpowiadające grupie rejestrowej nr 10;

7) **Powiaty** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 11, 12 i podgrupy rejestrowej 6.2 - gruntów których właścicielem są powiaty, niezależnie od sposobu ich władania;

8) **Województwo** - powstała z sumowania gruntów grup rejestrowych nr: 13, 14 i podgrupy rejestrowej 6.3 - gruntów których właścicielem jest województwo, niezależnie od sposobu władania;

9) **Spółki prawa handlowego i inne podmioty** – odpowiadające grupie rejestrowej nr 15.

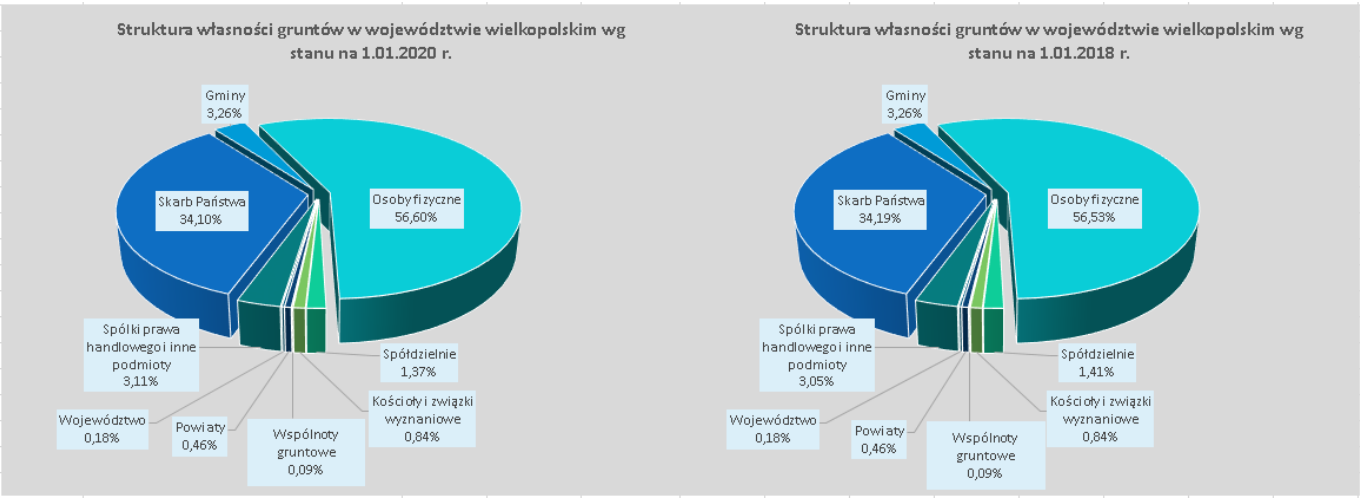

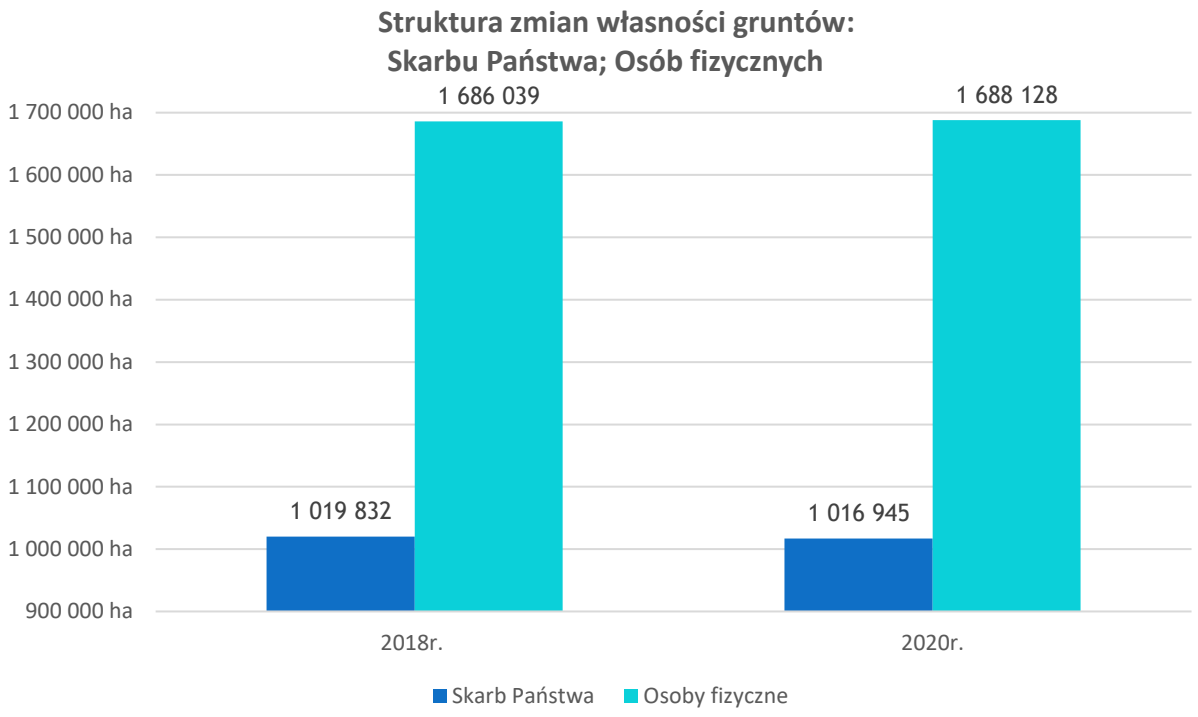
Struktura zmian własności gruntów:
Skarbu Państwa; Osób fizycznych
1 686 039
1 688 128
1 019 832
1 016 945
1 700 000 ha
1 600 000 ha
1 500 000 ha
1 400 000 ha
1 300 000 ha
1 200 000 ha
1 100 000 ha
1 000 000 ha
900 000 ha
2018r.
2020r.
Skarb Państwa
Osoby fizyczne

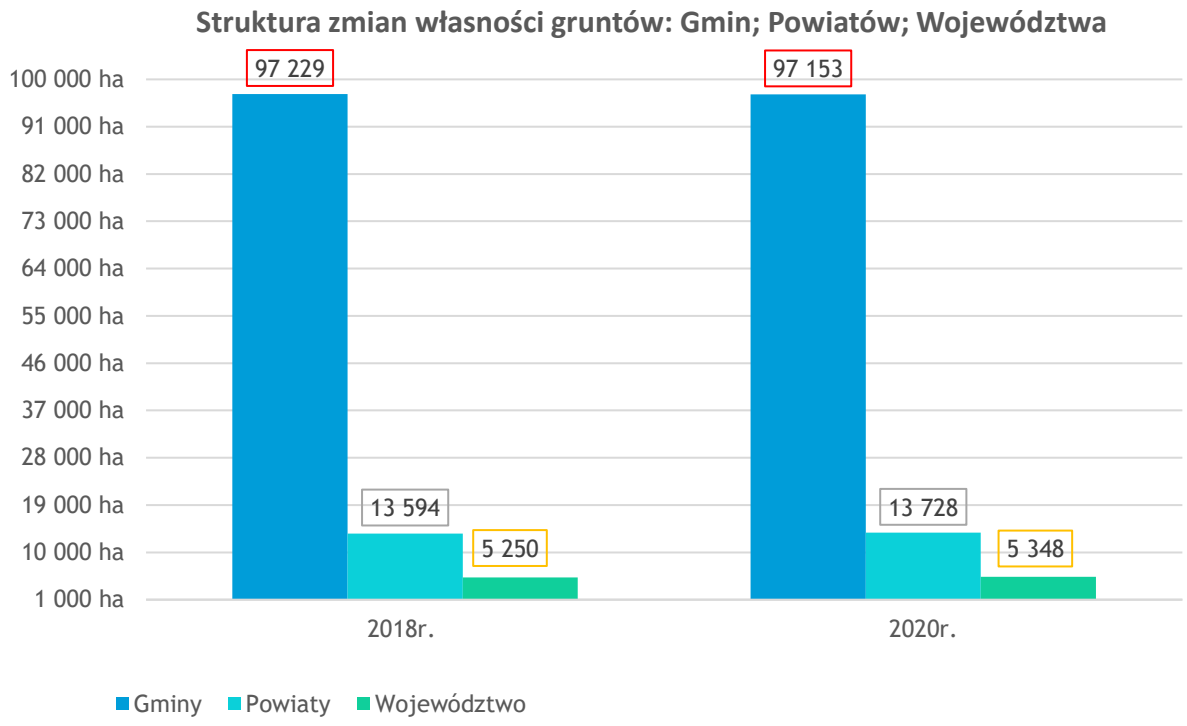
Struktura zmian własności gruntów: Gmin; Powiatów; Województwa
97 229
97 153
13 594
13 728
5 250
5 348
100 000 ha
91 000 ha
82 000 ha
73 000 ha
64 000 ha
55 000 ha
46 000 ha
37 000 ha
28 000 ha
19 000 ha
10 000 ha
1 000 ha
2018r.
2020r.
Gminy
Powiaty
Województwo

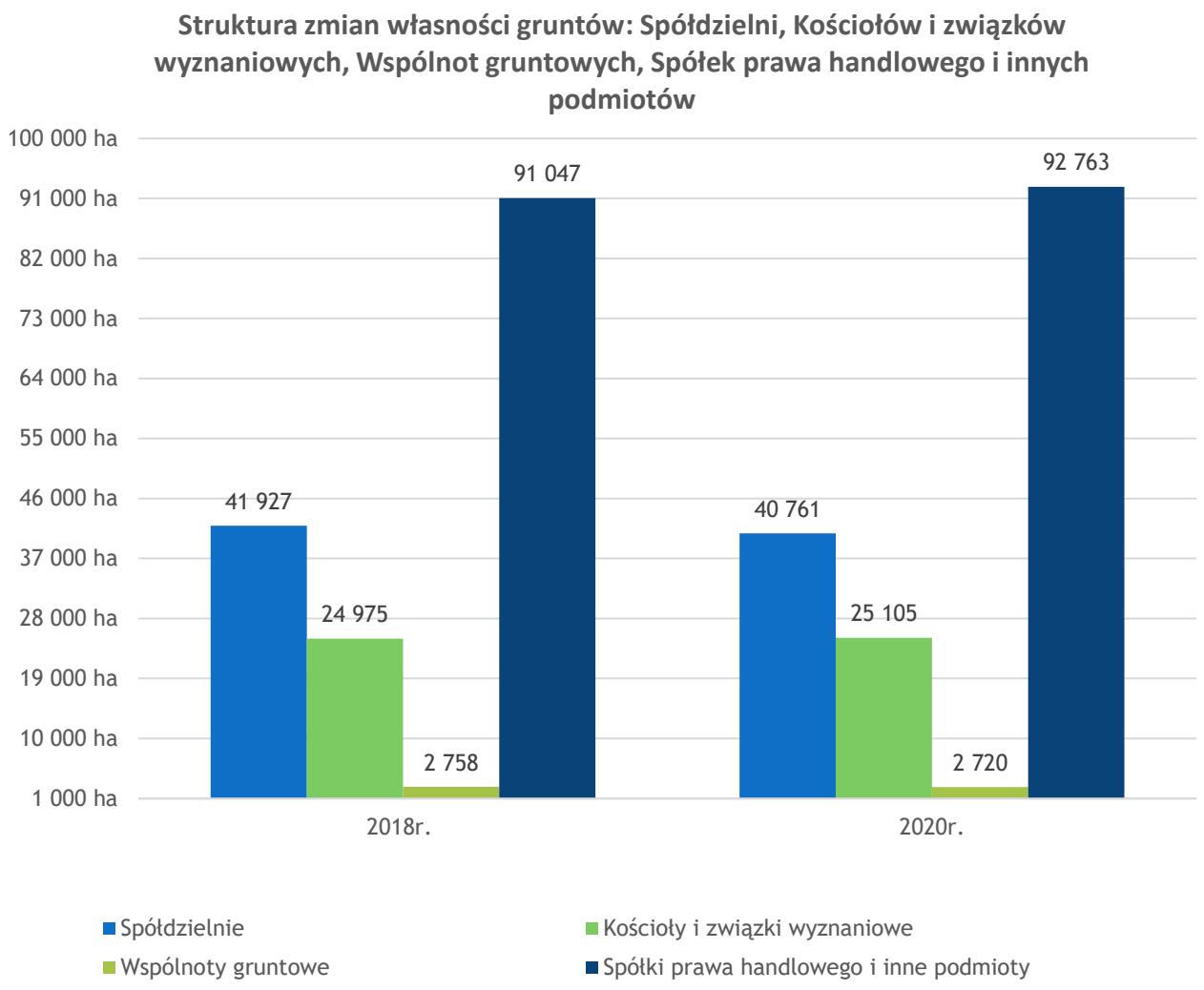
Struktura zmian własności gruntów: Spółdzielni, Kościołów i związków wyznaniowych, Wspólnot gruntowych, Spółek prawa handlowego i innych podmiotów
100 000 ha
91 000 ha
82 000 ha
73 000 ha
64 000 ha
55 000 ha
46 000 ha
37 000 ha
28 000 ha
19 000 ha
10 000 ha
1 000 ha
41 927
24 975
2 758
91 047
40 761
25 105
2 720
92 763
2018r.
2020r.
Spółdzielnie
Kościoły i związki wyznaniowe
Wspólnoty gruntowe
Spółki prawa handlowego i inne podmioty

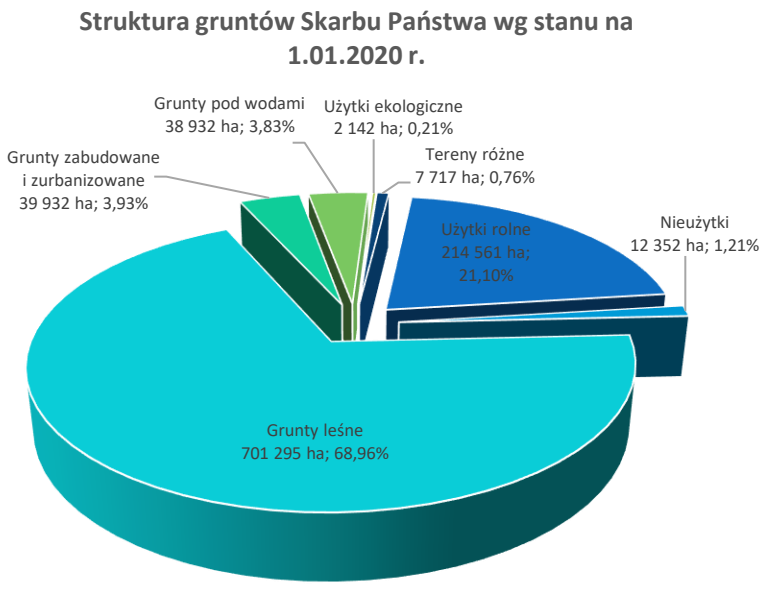
Struktura gruntów Skarbu Państwa wg stanu na 1.01.2020 r.
Grunty pod wodami 38 932 ha; 3,83%
Użytki ekologiczne 2 142 ha; 0,21%
Grunty zabudowane i zurbanizowane 39 932 ha; 3,93%
Tereny różne 7 717 ha; 0,76%
Użytki rolne 214 561 ha; 21,10%
Nieużytki 12 352 ha; 1,21%
Grunty leśne 701 295 ha; 68,96%

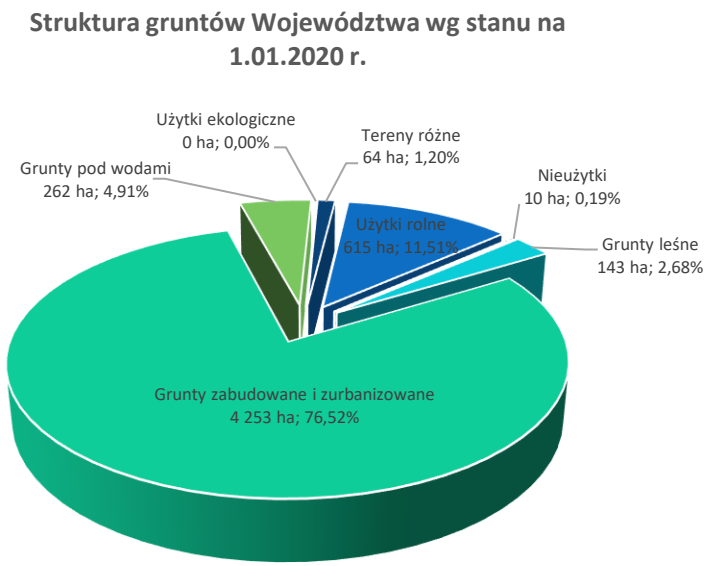
Struktura gruntów Województwa wg stanu na 1.01.2020 r.
Użytki ekologiczne 0 ha; 0,00%
Tereny różne 64 ha; 1,20%
Grunty pod wodami 262 ha; 4,91%
Nieużytki 10 ha; 0,19%
Użytki rolne 615 ha; 11,51%
Grunty leśne 143 ha; 2,68%
Grunty zabudowane i zurbanizowane 4 253 ha; 76,52%

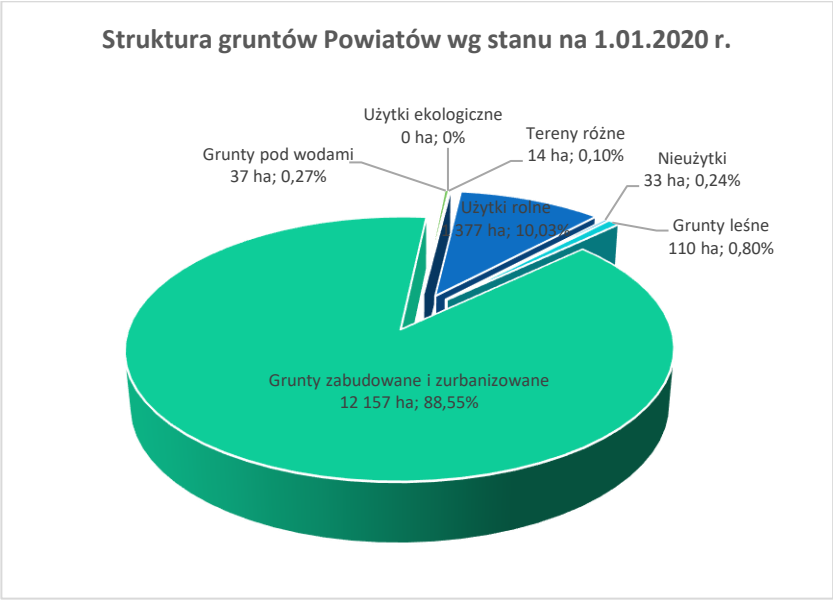
Struktura gruntów Powiatów wg stanu na 1.01.2020 r.
Użytki ekologiczne 0 ha; 0%
Tereny różne 14 ha; 0,10%
Grunty pod wodami 37 ha; 0,27%
Nieużytki 33 ha; 0,24%
Użytki rolne 1 377 ha; 10,03%
Grunty leśne 110 ha; 0,80%
Grunty zabudowane i zurbanizowane 12 157 ha; 88,55%

Struktura gruntów Gmin wg stanu na 1.01.2020 r.

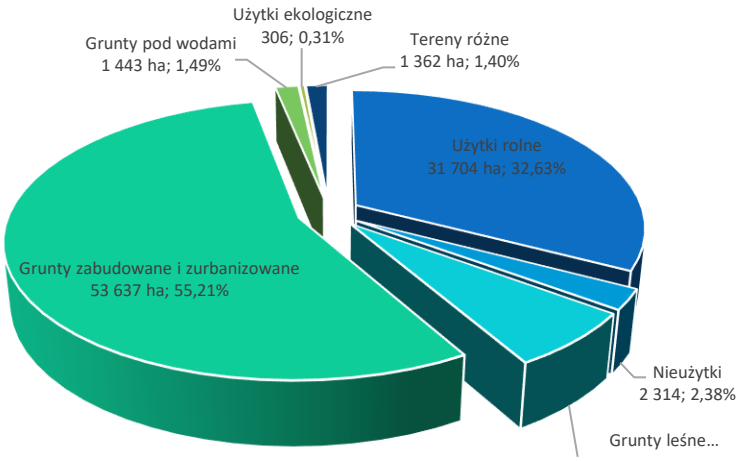

Struktura gruntów Osób fizycznych wg stanu na 1.01.2020 r.

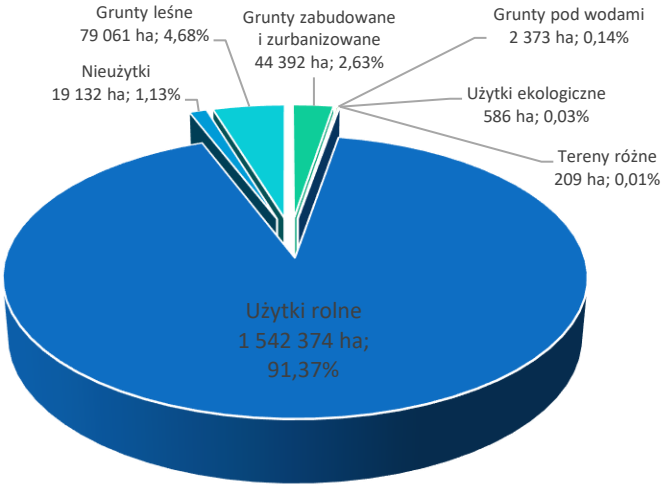

Struktura gruntów wspólnot gruntowych wg stanu na 1.01.2020 r.

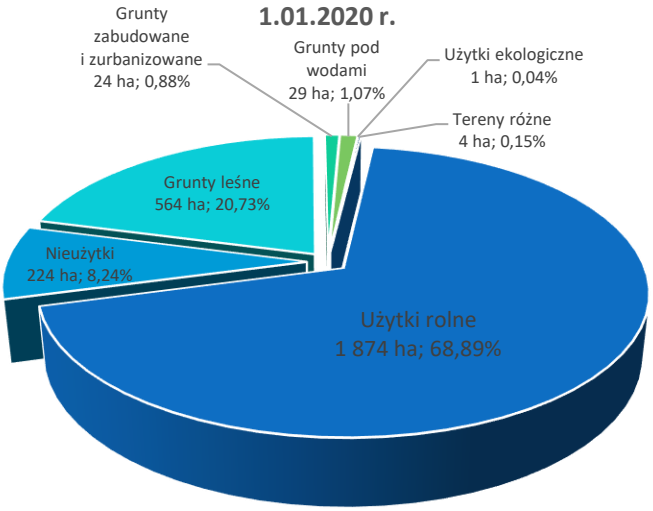

Struktura gruntów Spółdzielni wg stanu na 1.01.2020 r.

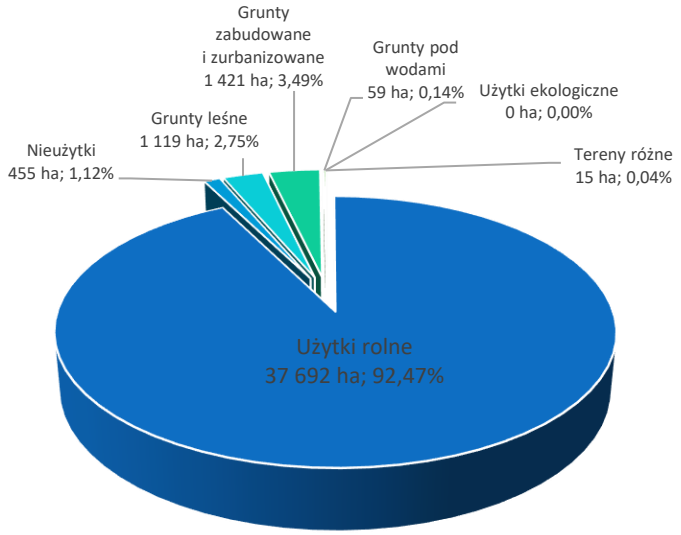

Struktura gruntów Spółek prawa handlowego i innych podmiotów wg stanu na 1.01.2020 r.

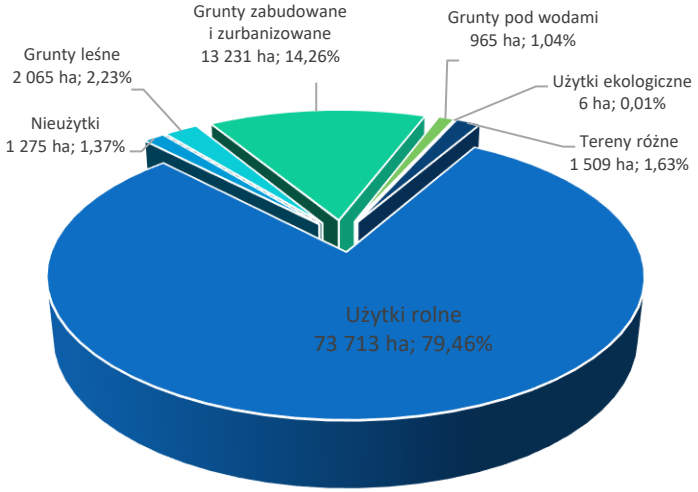

Struktura gruntów Kościołów i związków wyznaniowych wg stanu na 1.01.2020 r.

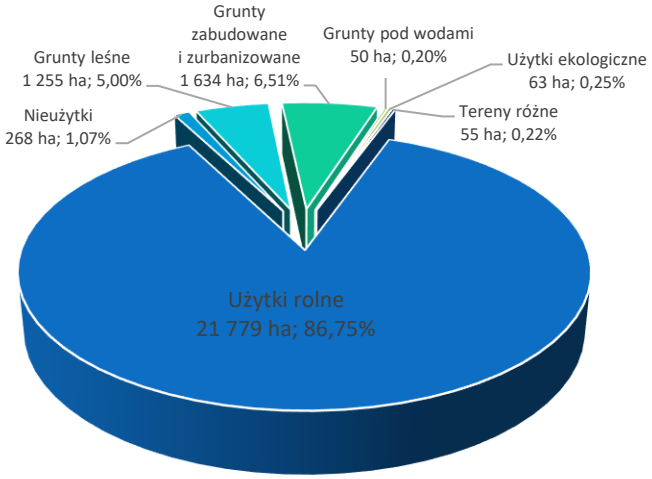

Struktura zmian własności gruntów rolnych
(użytki rolne, nieużytki)

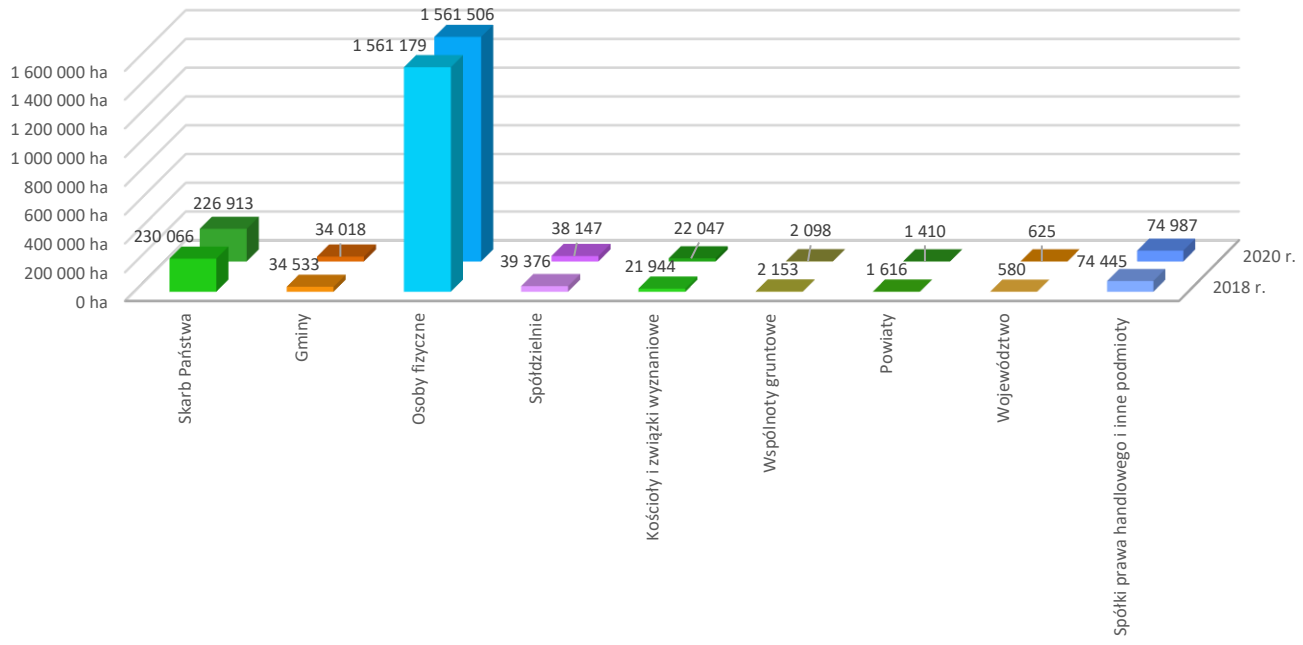

Struktura zmian własności lasów

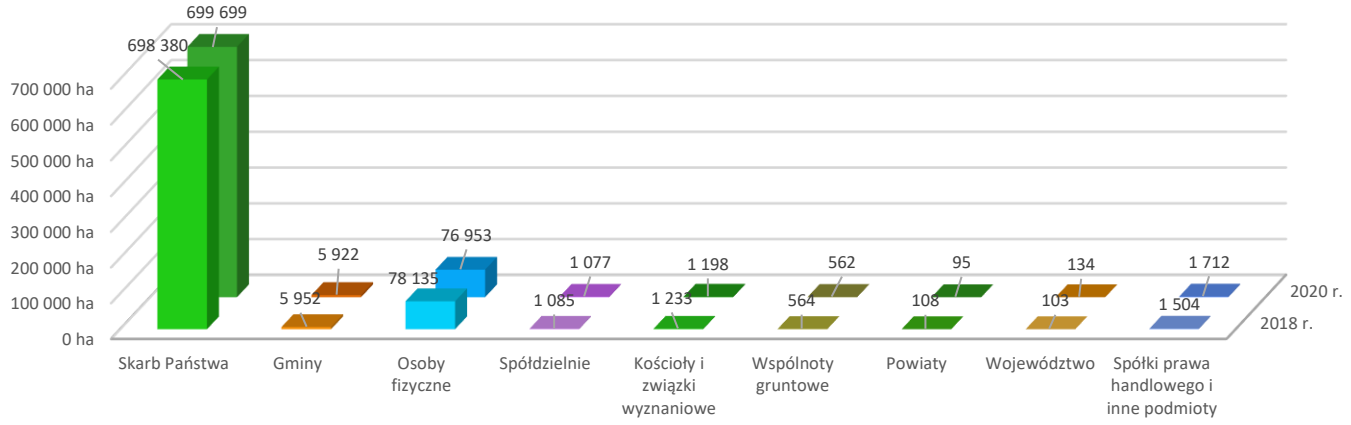

Struktura zmian własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych

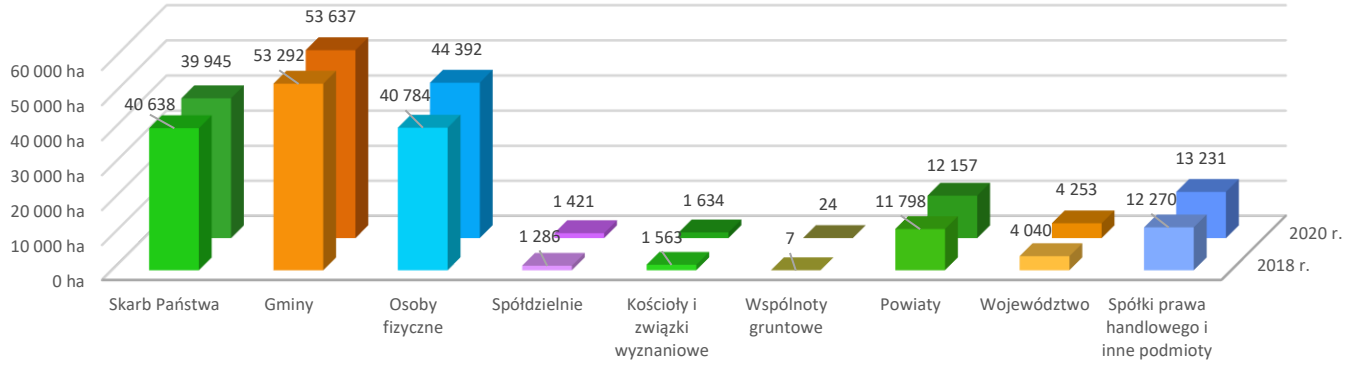

Struktura zmian własności gruntów pod wodami

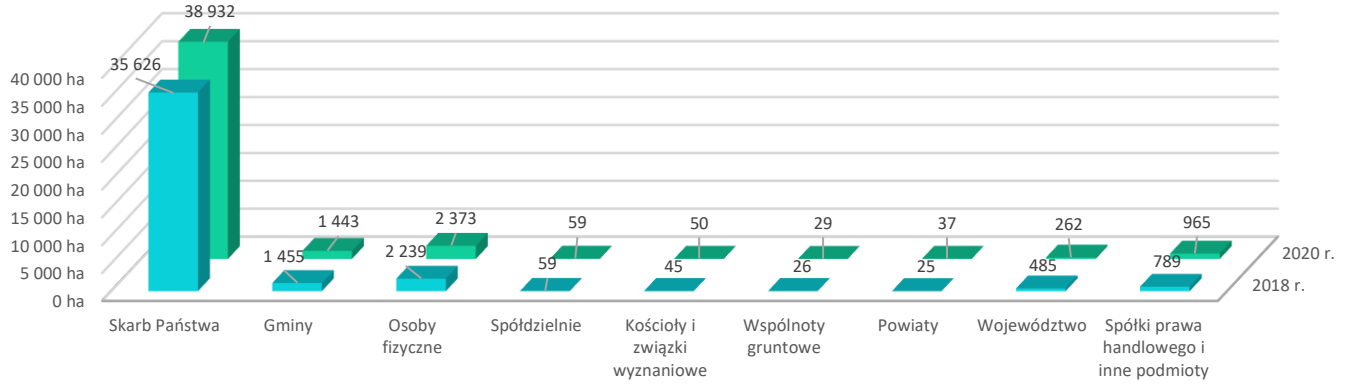

ROZDZIAŁ III
STRUKTURA ZMIAN SPOSOBU UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

PODZIAŁ UŻYTKÓW GRUNTOWYCH

Przyjęty w niniejszym opracowaniu podział użytków gruntowych, jest zgodny ze strukturą zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków w (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 393)

I. Grunty rolne

1. użytki rolne

1) **Grunty orne**

Do gruntów ornych zalicza się grunty:

1) poddane stałej uprawie mechanicznej mającej na celu produkcję rolniczą lub ogrodniczą;

2) nadające się do uprawy, o której mowa w pkt 1, ale zajęte pod plantacje chmielu, wikliny lub drzew ozdobnych, w tym choinek, oraz szkółki ozdobnych drzew lub krzewów, lub na których urządzone zostały rodzinne ogrody działkowe;

3) zajęte pod urządzenia i budowle wspomagające produkcję rolniczą lub ogrodniczą i położone poza działką siedliskową;

4) utrzymywane w postaci ugoru lub odłogowane.

2) **Sady**

Do sadów zalicza się grunty o powierzchni co najmniej 0,1000 ha, na których w zwartym nasadzeniu rosną drzewa owocowe lub krzewy owocowe (minimum 600 drzew lub 2000 krzewów na 1 ha) lub na których założone zostały szkółki owocowych drzew lub krzewów lub winnice.

3) **Łąki trwałe**

Do łąk trwałych zalicza się grunty pokryte zwartą wieloletnią roślinnością, złożoną z licznych gatunków traw, roślin motylkowych i ziół, tworzących ruń łąkową, systematycznie koszoną, a w rejonach górskich - hale i połoniny z zasady koszone.

4) **Pastwiska trwałe**

Do pastwisk trwałych zalicza się grunty pokryte podobną jak na łąkach roślinnością, na których z reguły wypasane są zwierzęta gospodarskie, a w rejonach górskich hale i połoniny, które z zasady nie są koszone, lecz na których wypasane są zwierzęta gospodarskie, w tym grunty zajęte pod urządzenia wspomagające hodowlę zwierząt gospodarskich, takie jak wiaty oraz kojce dla tych zwierząt, położone poza działką siedliskową.

5) **Grunty rolne zabudowane**

Do gruntów rolnych zabudowanych zalicza się grunty zajęte pod:

1) budynki przeznaczone do produkcji rolniczej, nie wyłączając produkcji rybnej, w szczególności: spichlerze, przechowalnie owoców i warzyw, stodoły, budynki inwentarskie, budynki na sprzęt rolniczy, magazyny i sortownie ryb, wylęgarnie ryb, podchowalnie ryb, wędzarnie, przetwórnie, chłodnie, a także budowle i urządzenia rolnicze, w szczególności: zbiorniki na płynne odchody zwierzęce, płyty do składowania obornika, silosy na kiszonki, silosy na zboże i pasze, komory fermentacyjne i zbiorniki biogazu rolniczego, a także instalacje służące do otrzymywania biogazu rolniczego, place składowe, place postojowe i manewrowe dla maszyn rolniczych;

2) budynki przeznaczone do przetwórstwa rolno-spożywczego, z wyłączeniem gruntów zajętych pod przemysłowe zakłady przetwórstwa rolniczego bazujących na surowcach pochodzących spoza gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzą te budynki;

3) budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia, takie jak: komórki, garaże, szopy, kotłownie, podwórza, śmietniki, składowiska odpadów, jeżeli z gruntami, budynkami, budowlami lub urządzeniami, o których mowa w pkt 1 i 2, tworzą zorganizowaną całość gospodarczą i są położone w tej samej miejscowości lub w bezpośrednim sąsiedztwie w miejscowości sąsiedniej.

Do gruntów rolnych zabudowanych zalicza się także:

1) grunty położone między budynkami i urządzeniami, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń, i niewykorzystywane na inny cel, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty, kwietniki, warzywniki;

2) grunty zajęte pod budynki, budowle i urządzenia, o których mowa w ust. 1, niewykorzystywane obecnie do produkcji rolniczej, jeżeli grunty te nie zostały wyłączone z produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U z 2017 r. poz. 1161 t.j.).

3 W przypadku gdy w skład siedliska usytuowanego na gruncie rolnym wchodzi wyłącznie budynek mieszkalny i urządzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 3, to grunt w granicach tego siedliska zalicza się do gruntów rolnych zabudowanych, jeżeli z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo z decyzji o warunkach zabudowy wydanej w związku z budową

tego budynku wynika, że przeznaczony jest tylko pod zabudowę zagrodową, albo też z projektu budowlanego stanowiącego załącznik do ważnego pozwolenia na budowę lub zgłoszenia budowy upoważniającego do rozpoczęcia budowy wynika, że na gruncie tym mogą być budowane budynki i urządzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.

6) **Grunty pod stawami**

Do gruntów pod stawami zalicza się grunty pod zbiornikami wodnymi (z wyjątkiem jezior i zbiorników zaporowych z urządzeniami do regulacji poziomu wód), wyposażonymi w urządzenia hydrotechniczne nadające się do chowu, hodowli i przetrzymywania ryb, obejmujące powierzchnię ogroblowaną wraz z systemem rowów oraz tereny przyległe do stawów iz nimi związane, a należące do obiektu stawowego.

7) **Grunty pod rowami**

Do gruntów pod rowami zalicza się grunty zajęte pod otwarte rowy pełniące funkcje urządzeń melioracji wodnych szczegółowych dla gruntów wykorzystywanych do produkcji rolniczej.

8) **Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych**

Do gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych zalicza się grunty, będące enklawami lub półenklawami użytków rolnych, na których znajdują się śródpolne skupiska drzew i krzewów lub tylko drzew, w wieku powyżej 10 lat, niezaliczone do lasów lub sadów.

2. Nieużytki

Do nieużytków zalicza się grunty rolne nienadające się bez znacznych nakładów do działalności wytwórczej w rolnictwie, w szczególności:

1) bagna (błota, topieliska, trzęsawiska, moczary, rojsty);

2) piaski (piaski ruchome, piaski nadbrzeżne, wydmy);

3) naturalne utwory fizjograficzne, takie jak: urwiska, strome stoki, uskoki, skały, rumowiska, zapadliska, nisze osuwiskowe, piargi;

4) grunty pokryte wodami, które nie nadają się do produkcji rybnej (sadzawki, wodopoje, doły potorfowe).

II. <u>Grunty leśne</u>

1. **Lasy**

Do lasów zalicza się grunty określone jako "las" w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r. poz. 6 t.j.)

2. **Grunty zadrzewione i zakrzewione**

Gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi są grunty porośnięte roślinnością leśną, których pole powierzchni jest mniejsze niż 0,1000 ha, a także:

1) tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych;

2) grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym oraz krzewiastymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu;

3) przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych;

4) jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami w sposób naturalny lub sztuczny w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów;

5) wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami;

6) skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, ale nie wyposażone w urządzenia i budowle służące rekreacji i wypoczynkowi;

7) zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy.

III. <u>Grunty zabudowane i zurbanizowane</u>

1. **Tereny mieszkaniowe**

Do terenów mieszkaniowych zalicza się grunty, niewchodzące w skład gruntów działek siedliskowych:

1) zajęte pod budynki zaliczone w PKOB do działu 11 - budynki mieszkalne;

2) zajęte pod budynki gospodarcze i techniczne, związane funkcjonalnie z budynkami mieszkalnymi, o których mowa w pkt 1, oraz urządzenia, w szczególności: podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier, zabaw i odpoczynku, studnie, zbiorniki, przewody naziemne, urządzenia do gromadzenia i oczyszczenia ścieków, śmietniki, składowiska odpadów, obiekty małej architektury, ogrodzenia, oczka wodne, ogródki skalne;

3) położone między budynkami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1 i 2, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków

i urządzeń oraz niewykorzystywane do innego celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod trawniki, rabaty, kwietniki, warzywniki.

2. **Tereny przemysłowe**

Do terenów przemysłowych zalicza się grunty:

1) zajęte pod budynki, zaliczone w PKOB do grupy 125 - budynki przemysłowe i magazynowe, oraz związane z tymi budynkami budowle i urządzenia, w szczególności: wiaty, kotłownie, zbiorniki, przewody naziemne, place składowe, place postojowe i manewrowe, ogrodzenia, śmietniki, składowiska odpadów;

2) położone między budynkami, budowlami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń i niewykorzystywane do innego celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty i kwietniki;

3) zajęte pod bazy transportowe i remontowe, stacje transformatorowe, naziemne rurociągi, kolektory i wodociągi, hałdy i wysypiska śmieci, ujęcia wody i oczyszczalnie ścieków.

3. Inne tereny zabudowane

Do innych terenów zabudowanych zalicza się grunty:

1) zajęte pod budynki i budowle inne niż zaliczone w PKOB do działu 11 oraz do grupy 125 oraz urządzenia związane z tymi budynkami i budowlami, w szczególności: kotłownie, zbiorniki, przewody naziemne, place składowe, place postojowe i manewrowe, ogrodzenia, śmietniki, składowiska odpadów;

2) położone między budynkami, budowlami i urządzeniami, o których mowa w pkt 1, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków i urządzeń i niewykorzystywane w innym celu, który uzasadniałby zaliczenie ich do innej grupy użytków gruntowych, w tym zajęte pod rabaty i kwietniki;

3) zajęte pod cmentarze czynne oraz cmentarze nieczynne, ale niezaliczone do gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, oraz grzebowiska zwierząt.

4. **Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy**

1. *Do zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub w trakcie zabudowy zalicza się grunty:*
   1) *na których została rozpoczęta, lecz nie została zakończona budowa, w rozumieniu art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2019 r. poz. 1186 t.j. ze zm.), powodująca wyłączenie tych gruntów z produkcji rolnej lub leśnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;*
   2) *2) które w wyniku zabudowy wyłączone zostały z produkcji rolnej lub leśnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ale na których istniejące wcześniej budynki zostały rozebrane, a jednocześnie grunty te przeznaczone są pod zabudowę;*
2. *Przy ustalaniu konturów zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub w trakcie zabudowy bierze się pod uwagę postanowienia decyzji wydanych na podstawie art. 11 oraz art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz treść projektu zagospodarowania działki lub terenu, o którym mowa w art. 34 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, stosując odpowiednio zasady dotyczące ustalania konturów terenów mieszkaniowych, terenów przemysłowych oraz innych terenów zabudowanych.*
3. *Do zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub w trakcie zabudowy nie zalicza się gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych*

5. **Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe**

Do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych zalicza się niezajęte pod budynki i związane z nimi urządzenia:

1) tereny ośrodków wypoczynkowych, tereny zabaw dziecięcych, plaże, urządzone parki, skwery, zieleńce (poza pasami ulic);

2) tereny o charakterze zabytkowym, takie jak: ruiny zamków, grodziska, kurhany, pomniki przyrody;

3) tereny sportowe, takie jak: stadiony, boiska sportowe, skocznie narciarskie, tory saneczkowe, strzelnice sportowe, kąpieliska, pola golfowe;

4) tereny spełniające funkcje rozrywkowe, takie jak: lunaparki, wesołe miasteczka;

5) ogrody zoologiczne i botaniczne;

6) tereny zieleni nieurządzonej niezaliczone do lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych;

7) tereny rodzinnych ogrodów działkowych urządzonych na gruntach, które nie nadają się do upraw rolniczych, w tym na gruntach leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych.

6. **Użytki kopalne**

Do użytków kopalnych zalicza się grunty:

1) zajęte przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobycie kopalin;

2) wyrobiska po wydobywaniu kopalin;

3) zapadliska i tereny po działalności górniczej

7. **Drogi**

1. Do użytku gruntowego o nazwie "drogi" zalicza się grunty, które są pasami drogowymi dróg publicznych oraz dróg wewnętrznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470 t.j.).

2. Do użytku gruntowego o nazwie "drogi" nie zalicza się gruntów w granicach pasów drogowych dróg wewnętrznych, jeżeli:

1) wchodzą w skład gospodarstwa rolnego lub leśnego;

2) wchodzą w skład działki budowlanej, która nie jest osiedlem mieszkaniowym, dworcem kolejowym lub dworcem komunikacji autobusowej albo też nie jest odrębnym pasem gruntu wydzielonym wyłącznie w celu zapewnienia dostępu tej działki do drogi publicznej.

3. Grunty w granicach pasów drogowych dróg wewnętrznych niezaliczone do użytku gruntowego "drogi" włącza się do:

1) przyległego użytku rolnego, jeżeli wchodzą w skład gospodarstwa rolnego;

2) użytku "las", jeżeli wchodzą w skład gospodarstwa leśnego;

3) odpowiedniego użytku z grupy użytków zurbanizowanych i zabudowanych, jeżeli wchodzą w skład działki budowlanej.

8**. Tereny kolejowe**

Do terenów kolejowych zalicza się grunty zajęte pod budowle i inne urządzenia przeznaczone do wykonywania i obsługi ruchu kolejowego: torowiska kolejowe, stacje, rampy, magazyny, bocznice kolejowe itp.

9. **Inne tereny komunikacyjne**

Do innych terenów komunikacyjnych zalicza się inne niż wymienione w lp. 17 i 18 grunty zajęte w celach komunikacyjnych, a w szczególności pod:

1) porty lotnicze oraz budowle i urządzenia służące komunikacji lotniczej;

2) urządzenia portowe, przystanie, budowle i urządzenia służące komunikacji wodnej;

3) budowle i urządzenia kolei linowych;

4) torowiska tramwajowe poza pasami ulic i dróg, a także obiekty i urządzenia związane z komunikacją miejską;

5) urządzone parkingi poza lasami państwowymi, dworce autobusowe;

6) wały ochronne wód przystosowane do ruchu kołowego.

10**. Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych**

Do gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych zalicza się grunty, które są własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i zostały wydzielone pod drogi publiczne lub linie kolejowe na podstawie:

1) ostatecznych decyzji zatwierdzających podział nieruchomości lub uchwał o scaleniu i podziale nieruchomości, wydanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 65 t.j.), a także prawomocnych orzeczeń sądowych orzekających o podziale nieruchomości;

2) ostatecznych decyzji, o których mowa w art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1474 t.j.);

3) ostatecznych decyzji, o których mowa w art. 9o ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 710, ze zm.);

4) ostatecznych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 poz. 293 t.j. ze zm.), ale na których budowa dróg publicznych lub linii kolejowych nie została zakończona.

IV. <u>Grunty pod wodami</u>

1. **Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi**

Gruntami pod morskimi wodami wewnętrznymi są grunty pokryte morskimi wodami wewnętrznymi, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2169 t.j.).

2. **Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi**

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi zalicza się grunty pokryte wodami powierzchniowymi płynącymi, o których mowa w art. 22 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 t.j.).

3. **Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi**

Do gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi zalicza się grunty pokryte wodami powierzchniowymi stojącymi, o których mowa w art. 23 ust. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, oraz grunty trwale pokryte wodami znajdującymi się w zagłębieniach terenu powstałych w wyniku działalności człowieka, niebędące stawami oraz niezaliczone do nieużytków.

V. Użytki ekologiczne

Kontury użytków ekologicznych określa się w ewidencji na podstawie uchwały właściwej rady gminy, podjętej na podstawie przepisów o ochronie przyrody, z uwzględnieniem uwidocznionych w tej ewidencji konturów użytków gruntowych, które zostały ustalone na podstawie cech gruntów wynikających ze sposobu zagospodarowania lub użytkowania.

VI. Tereny różne

Do terenów różnych zalicza się wszystkie pozostałe grunty, niezaliczone do innych użytków gruntowych, w szczególności zajęte pod budowle ziemne, takie jak: wały przeciwpowodziowe niezaliczone do terenów komunikacyjnych, kopce oraz groble niewchodzące w skład stawów.

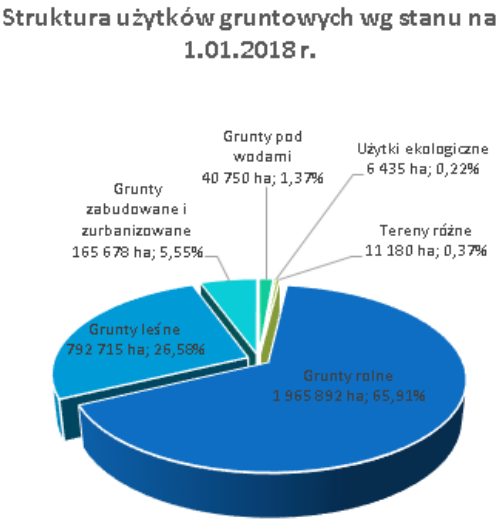

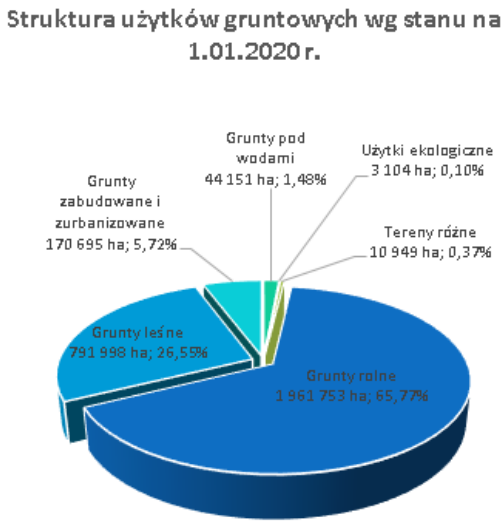

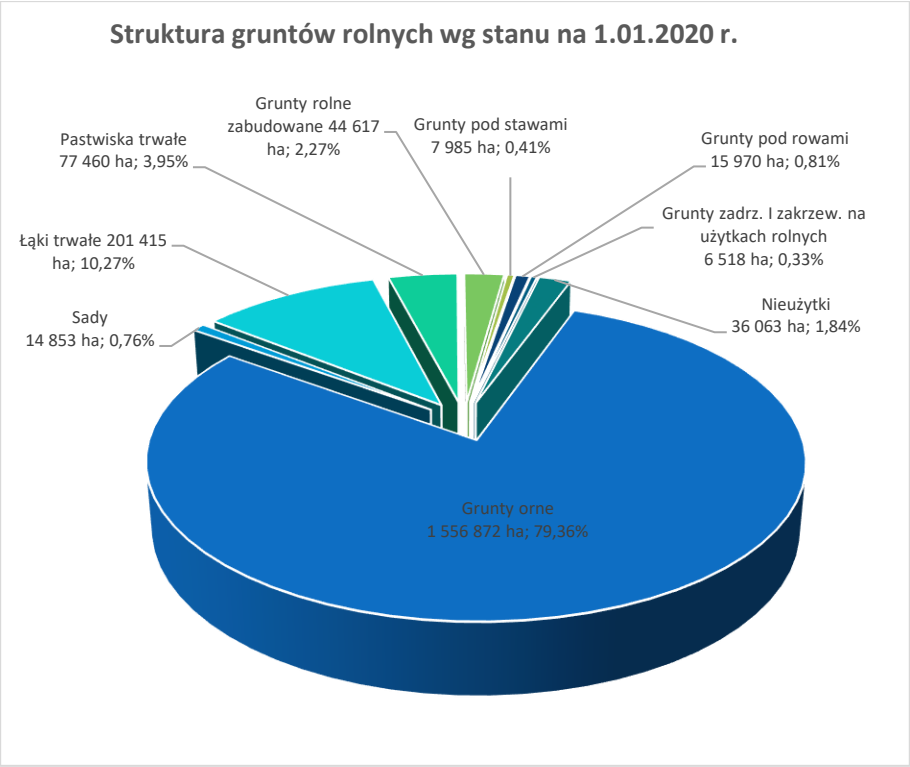
Struktura gruntów rolnych wg stanu na 1.01.2020 r.
Grunty rolne zabudowane 44 617 ha; 2,27%
Grunty pod stawami 7 985 ha; 0,41%
Pastwiska trwałe 77 460 ha; 3,95%
Grunty pod rowami 15 970 ha; 0,81%
Grunty zadrz. I zakrzew. na użytkach rolnych 6 518 ha; 0,33%
Łąki trwałe 201 415 ha; 10,27%
Nieużytki 36 063 ha; 1,84%
Sady 14 853 ha; 0,76%
Grunty orne 1 556 872 ha; 79,36%

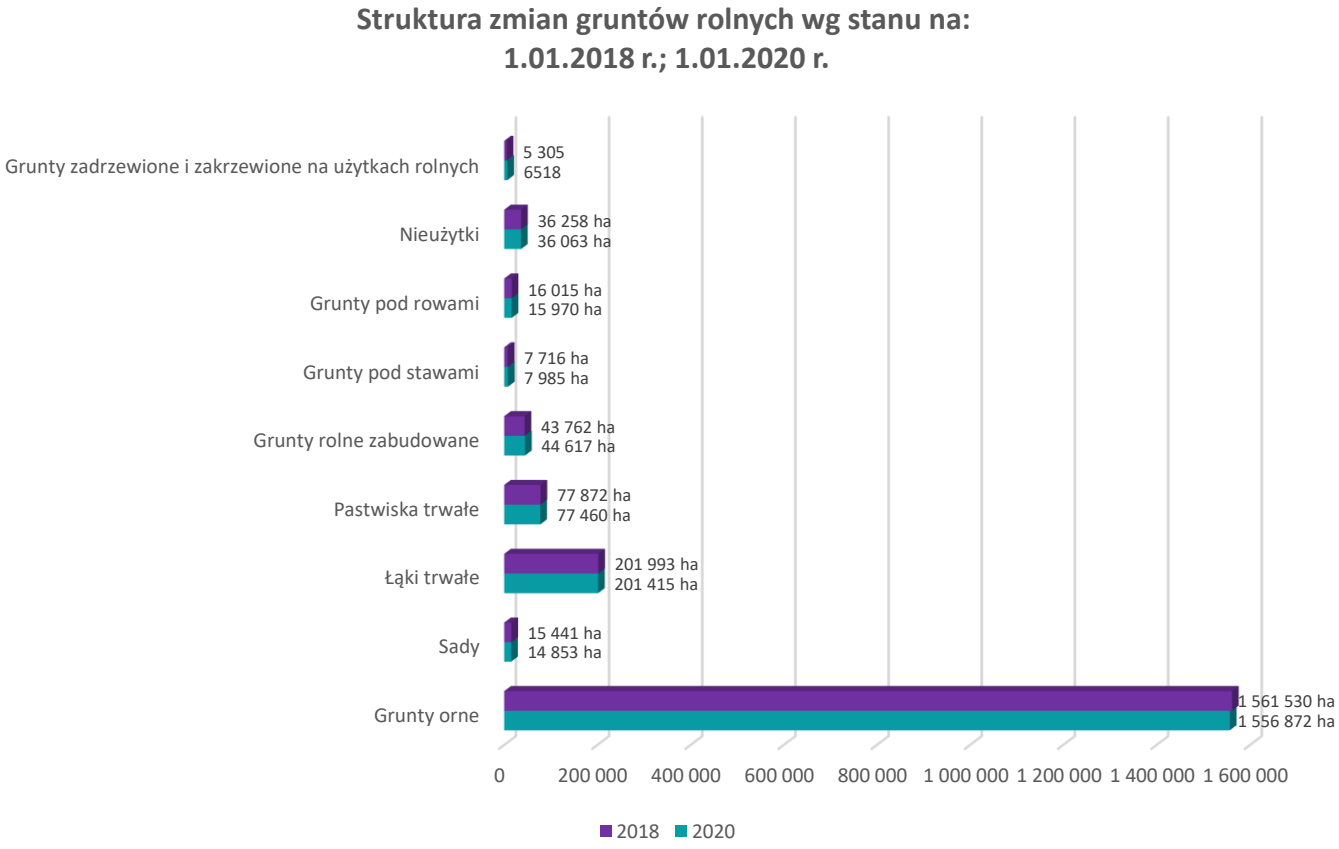
Struktura zmian gruntów rolnych wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych
5 305
6518
Nieużytki
36 258 ha
36 063 ha
Grunty pod rowami
16 015 ha
15 970 ha
Grunty pod stawami
7 716 ha
7 985 ha
Grunty rolne zabudowane
43 762 ha
44 617 ha
Pastwiska trwałe
77 872 ha
77 460 ha
Łąki trwałe
201 993 ha
201 415 ha
Sady
15 441 ha
14 853 ha
Grunty orne
1 561 530 ha
1 556 872 ha
0
200 000
400 000
600 000
800 000
1 000 000
1 200 000
1 400 000
1 600 000
2018
2020

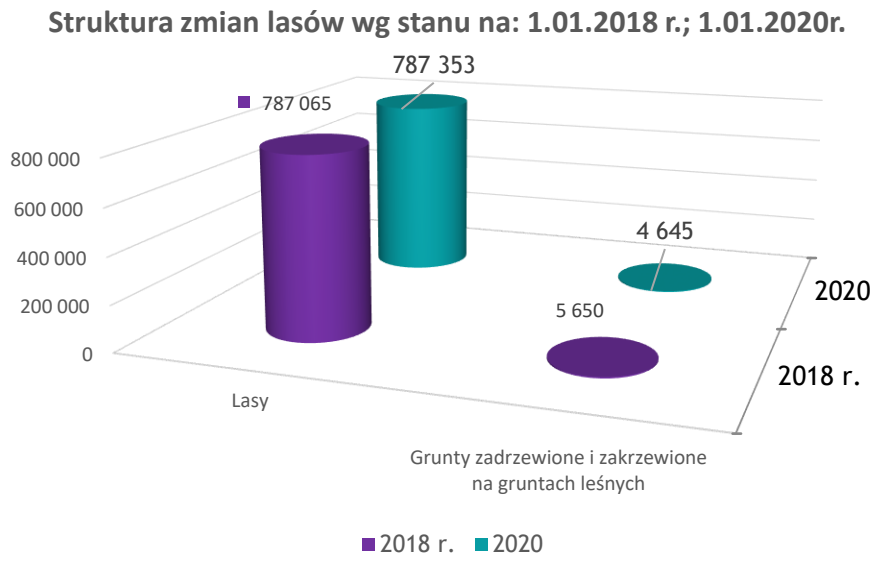
Struktura zmian lasów wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020r.
787 353
787 065
800 000
600 000
400 000
200 000
0
4 645
5 650
2020
2018 r.
Lasy
Grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach leśnych
2018 r.
2020

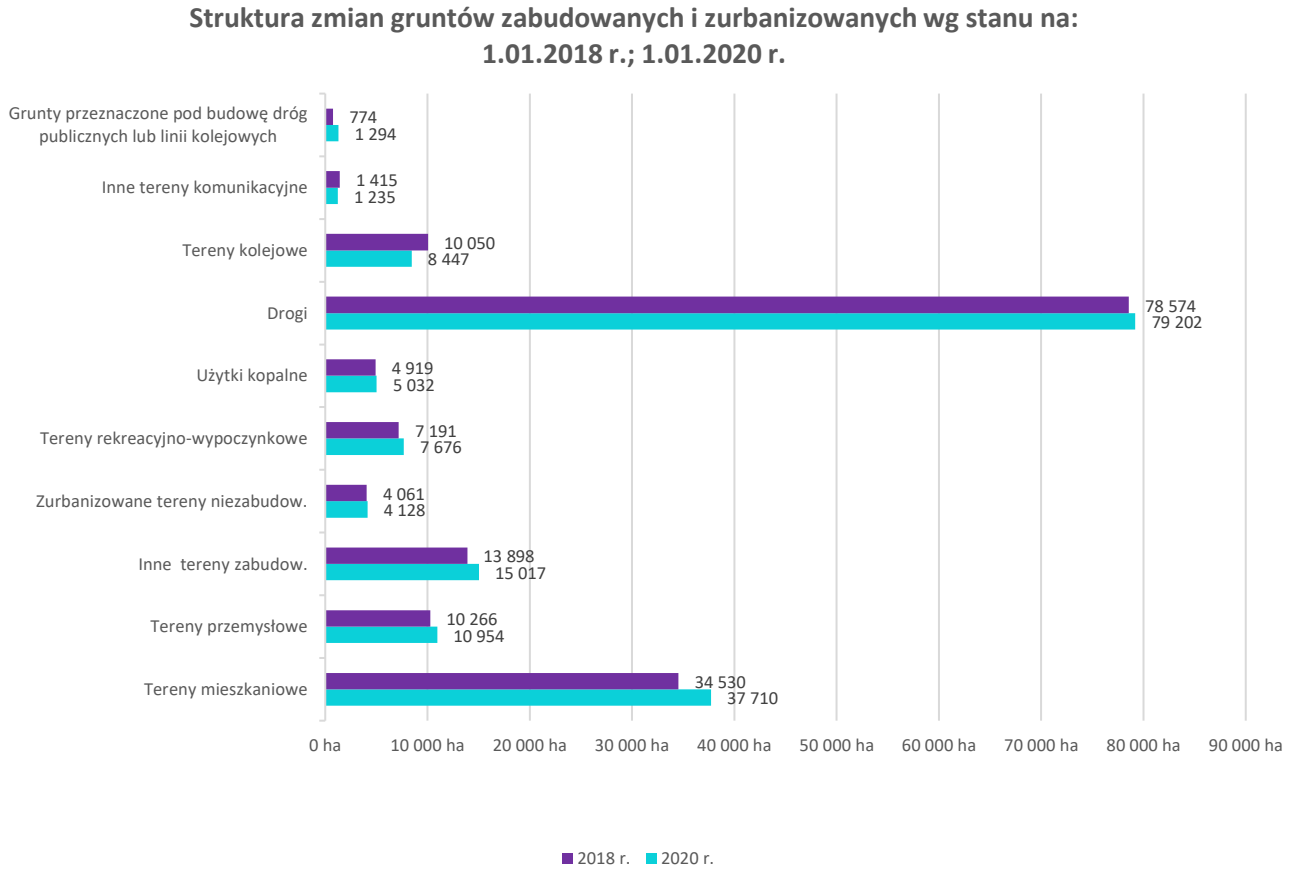
Struktura zmian gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.
Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych
774
1 294
Inne tereny komunikacyjne
1 415
1 235
Tereny kolejowe
10 050
8 447
Drogi
78 574
79 202
Użytki kopalne
4 919
5 032
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
7 191
7 676
Zurbanizowane tereny niezabudow.
4 061
4 128
Inne tereny zabudow.
13 898
15 017
Tereny przemysłowe
10 266
10 954
Tereny mieszkaniowe
34 530
37 710
0 ha
10 000 ha
20 000 ha
30 000 ha
40 000 ha
50 000 ha
60 000 ha
70 000 ha
80 000 ha
90 000 ha
2018 r.
2020 r.

Struktura zmian gruntów pod wodami, użytków ekologicznych, terenów różnych wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.

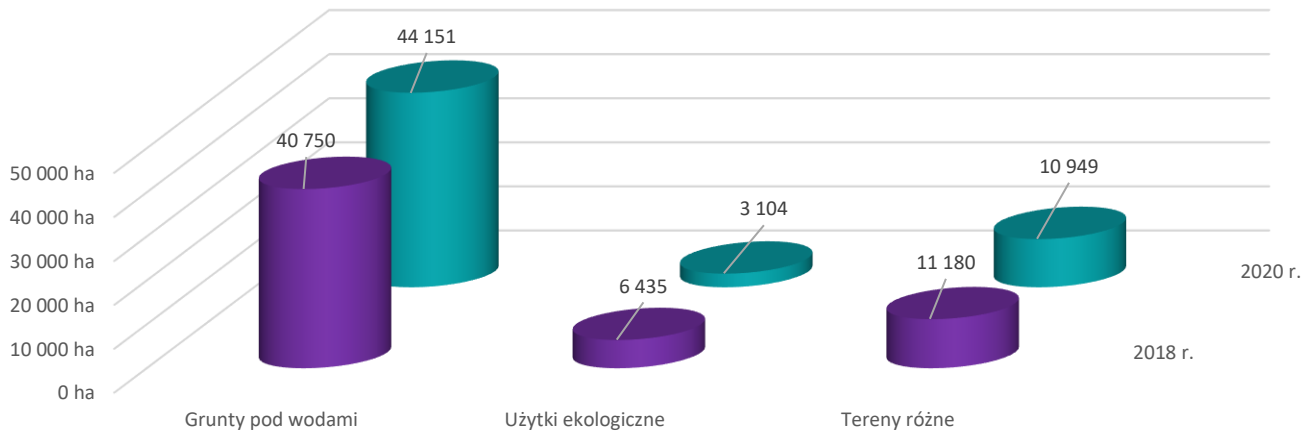

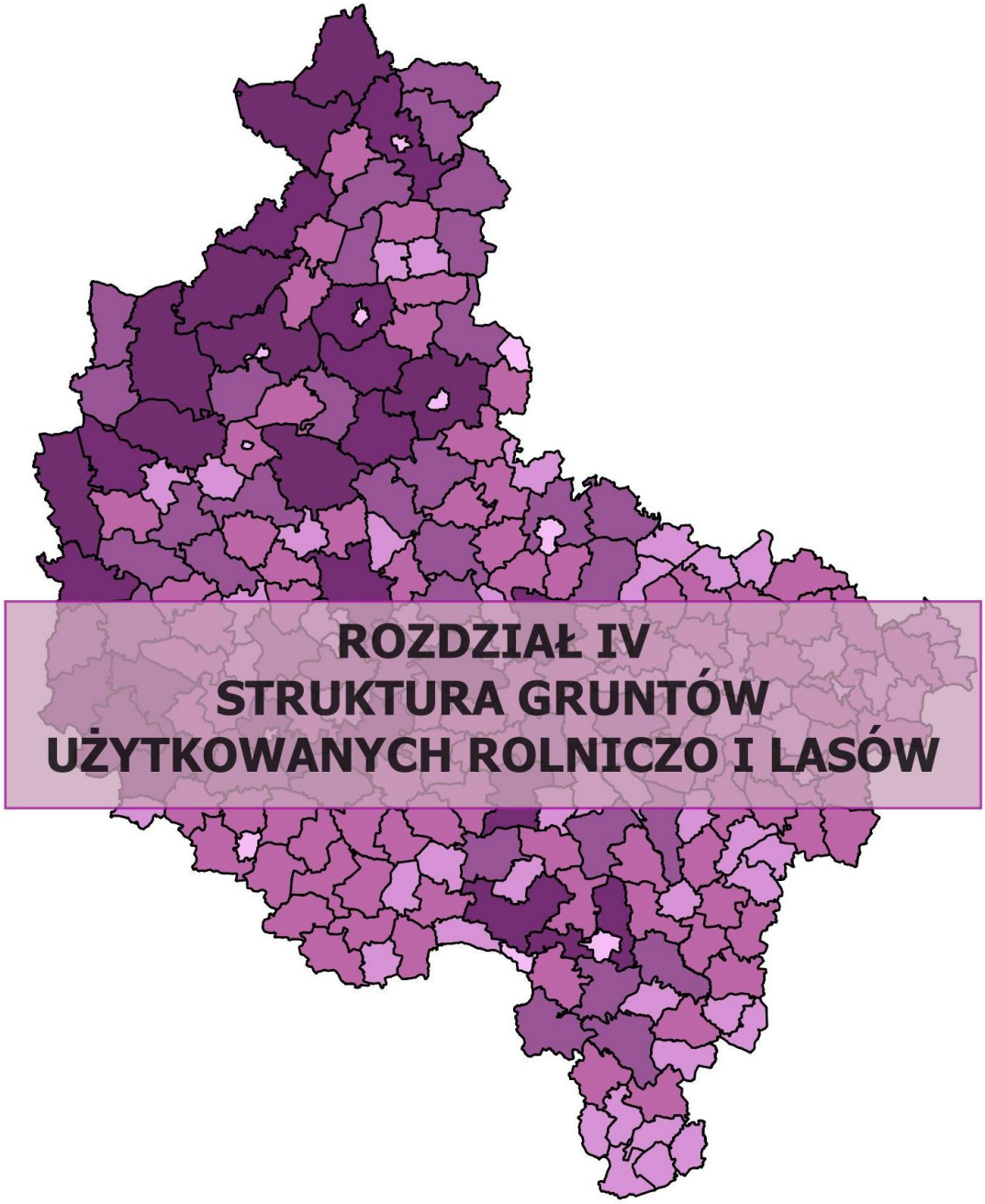

ROZDZIAŁ IV
STRUKTURA GRUNTÓW UŻYTKOWANYCH ROLNICZO I LASÓW

Na podstawie zestawień zbiorczych danych objętych ewidencją gruntów i budynków według stanów na 1.01.2018 r. i 1.01.2020 r. opracowano analizę w zakresie zmian w strukturze własnościowej gruntów użytkowanych rolniczo, przyjmując do niniejszej analizy grunty będące własnością, we władaniu czy też w zarządzie następujących podgrup rejestrowych:

1.1* - Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa*;
1.2 - Państwowego Gospodarstwo Leśnego Lasy Państwowe;
7.1 - Osób fizycznych;
8.1 - Rolniczych spółdzielni produkcyjnych;

Do podgrupy 1.1 zalicza się grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, o którym mowa w art. 12 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa *(Dz. U. z 2020 r. poz. 396 t.j.).*

Do podgrupy 1.2 zalicza się grunty Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tej jednostki organizacyjnej.

Do podgrupy 7.1 zalicza się grunty, które są własnością osób fizycznych oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania tych osób, które w rozumieniu przepisów podatkowych wchodzą w skład gospodarstw rolnych.

Do podgrupy 8.1 zalicza się grunty, które są własnością rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków, oraz grunty, których właściciele nie są znani, znajdujące się we władaniu, na zasadach samoistnego posiadania, tych osób prawnych.

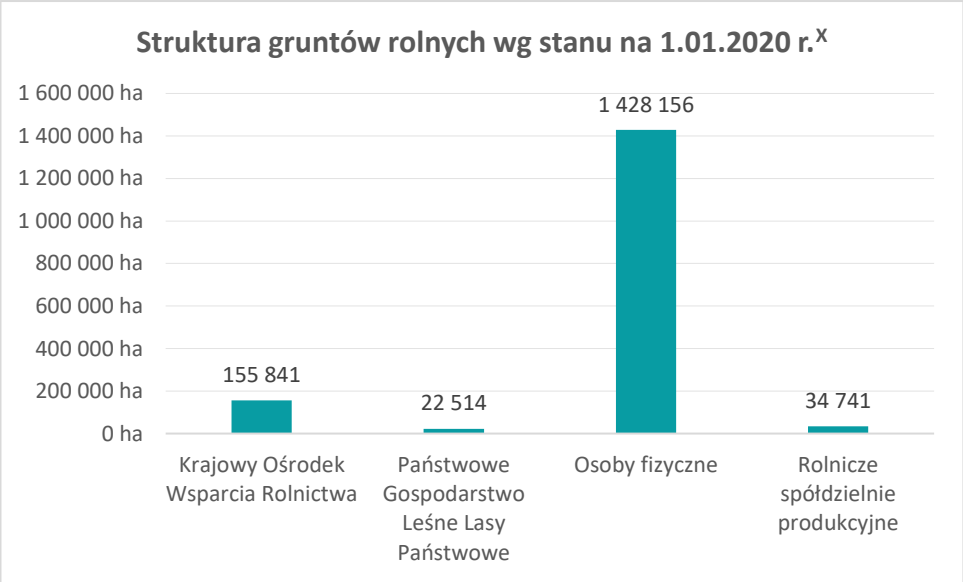

[x] - grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, grunty pod rowami, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, nieużytki

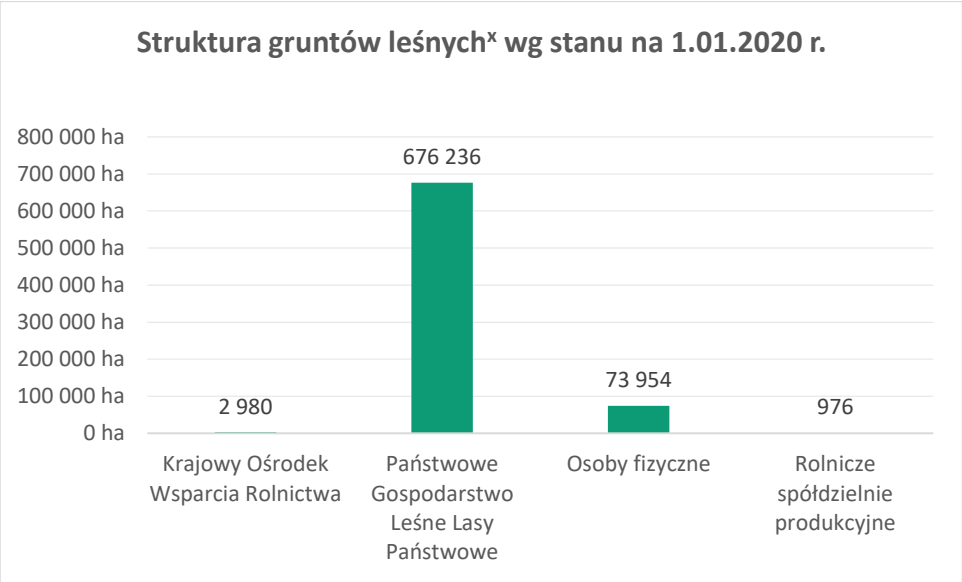

[x] – lasy, grunty zadrzewione i zakrzewione

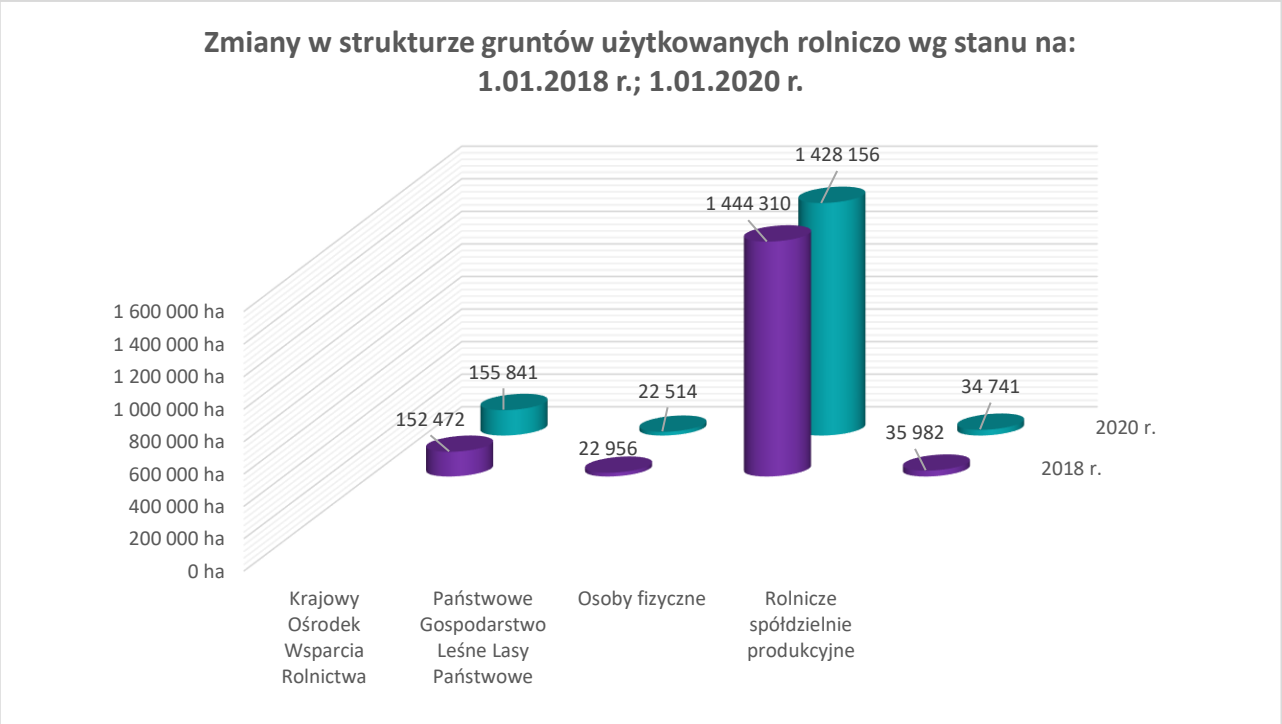

Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.

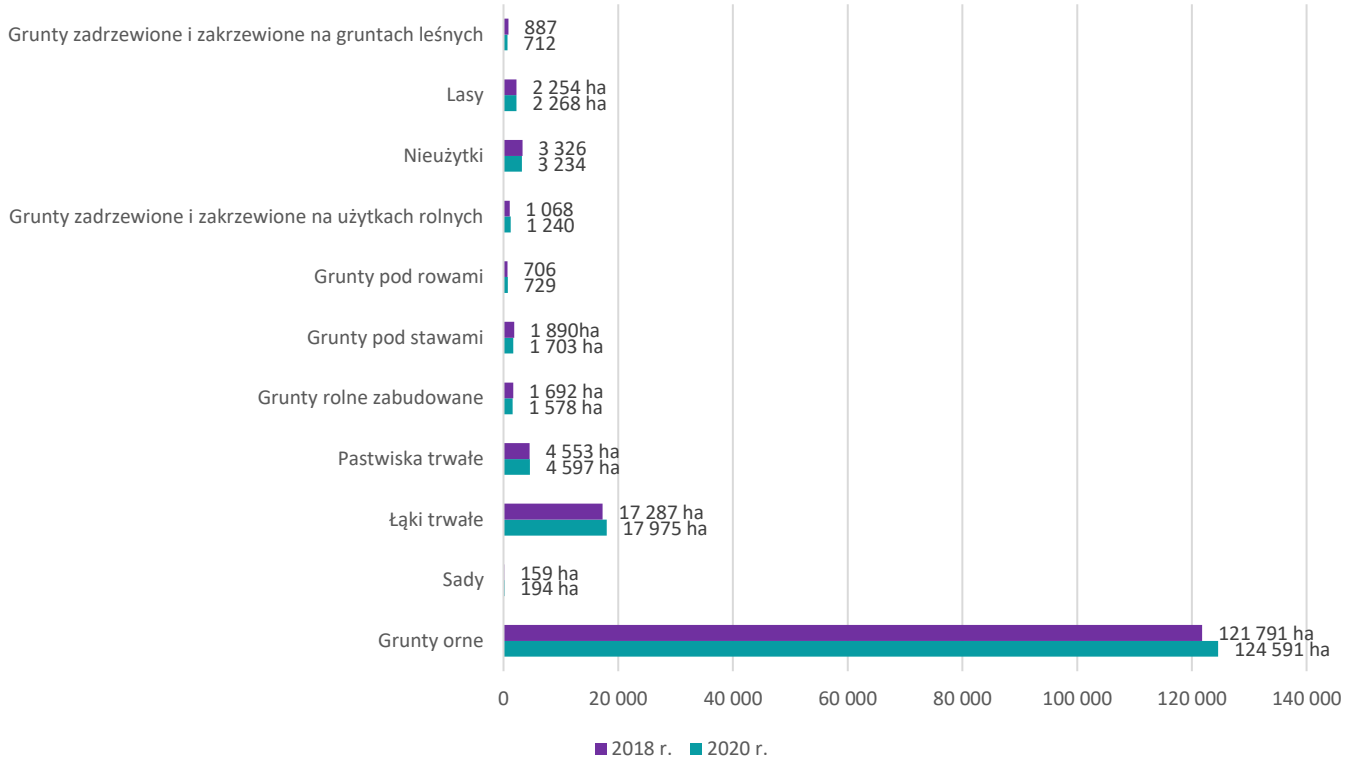

Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.

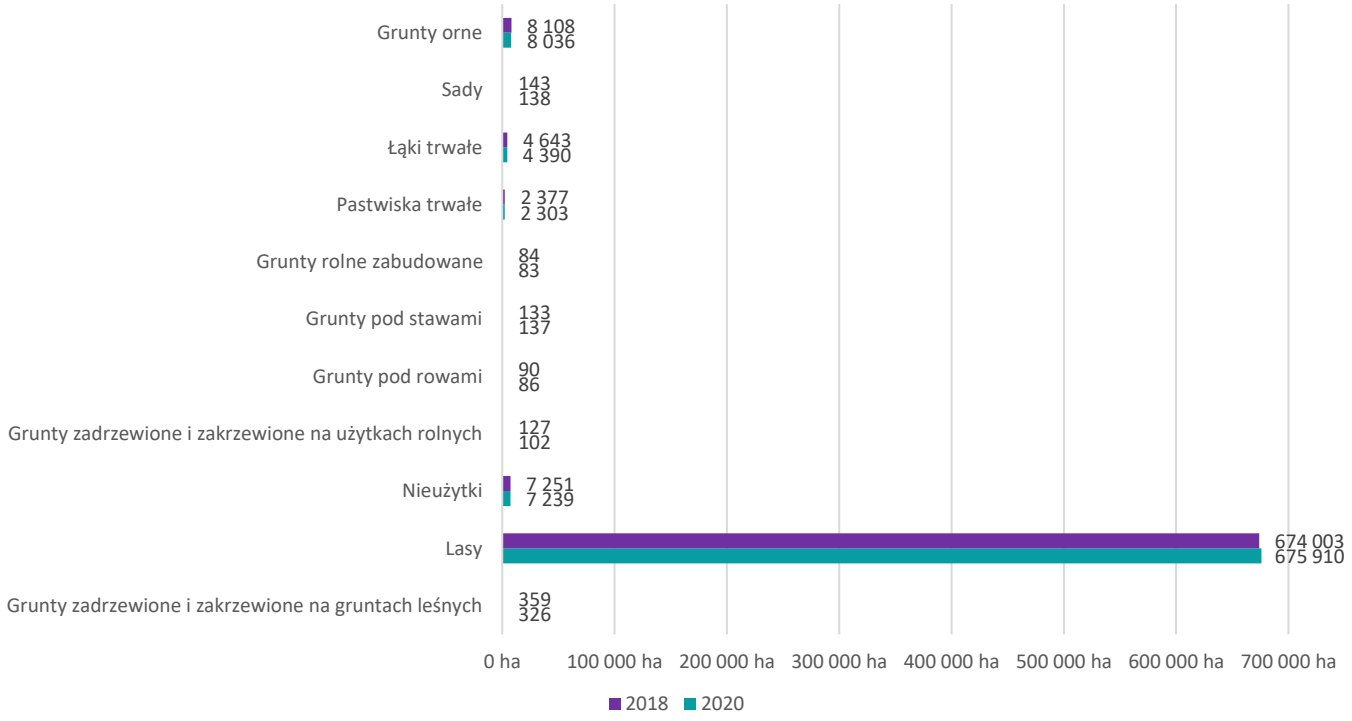

Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów wchodzących w skład gospodarstw rolnych Osób fizycznych wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.

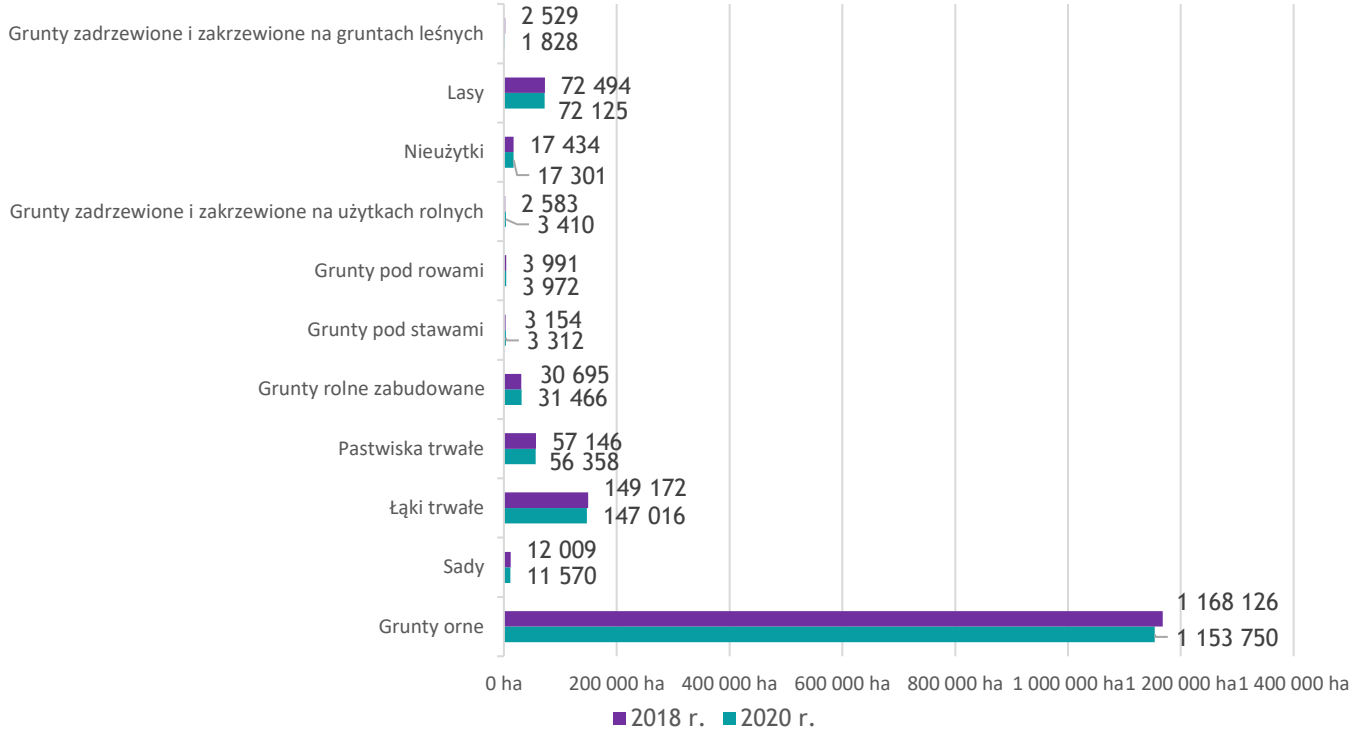

Zmiany w strukturze użytków rolnych i lasów Rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich związków wg stanu na: 1.01.2018 r.; 1.01.2020 r.

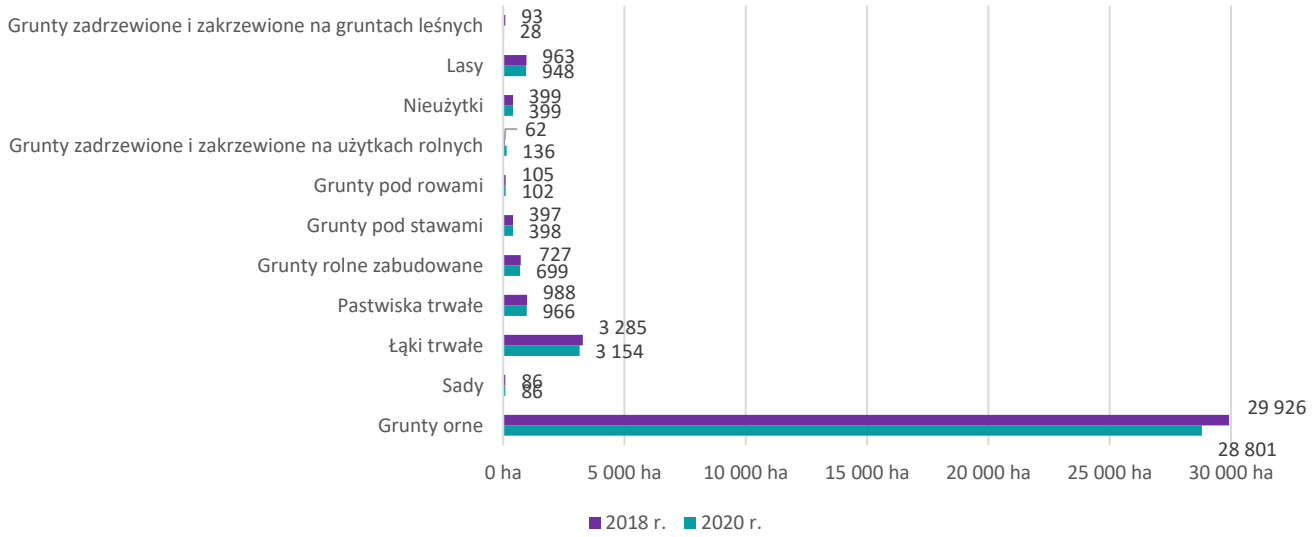

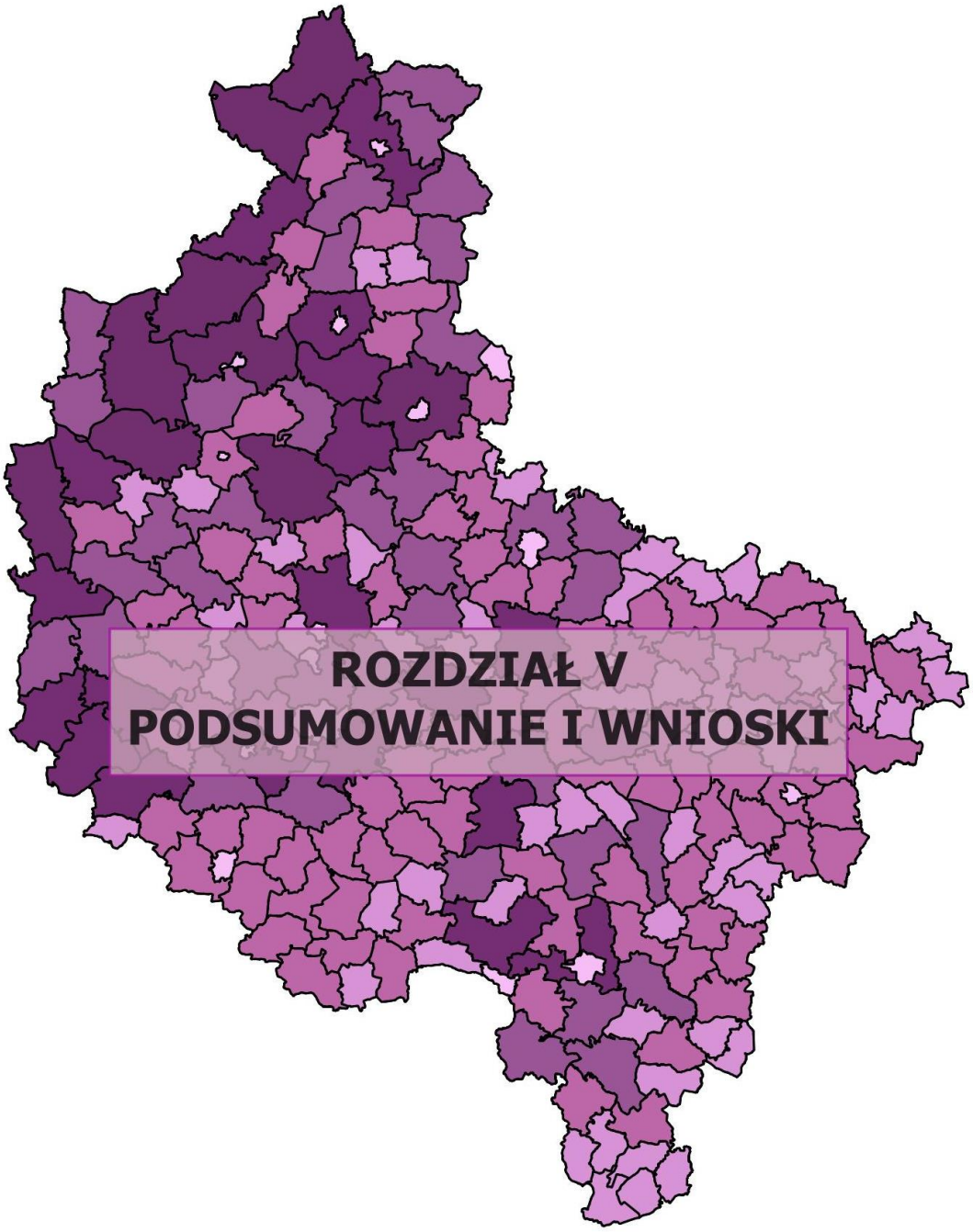

ROZDZIAŁ V
PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Niniejsza analiza została opracowana w celu zaprezentowania struktury agrarnej i sposobu użytkowania gruntów w województwie wielkopolskim. Struktura użytkowania gruntów jest najlepszym sposobem przedstawienia układu zagospodarowania przestrzeni województwa.

Łączna powierzchnia województwa wielkopolskiego wg stanu na 1 stycznia 2020 r. wynosi 2 982 650 ha w tym:

miasta na prawach powiatu	44 555 ha
powiaty ziemskie	2 938 100 ha

W województwie wielkopolskim znajduje się 31 powiatów ziemskich i cztery miasta na prawach powiatu (miasta: Kalisz, Konin, Leszno, Poznań).

Największymi pod względem zajmowanego obszaru są powiaty:

poznański	189 988 ha
czarnkowsko-trzcianecki	180 605 ha
złotowski	166 017 ha
koniński	157 824 ha

Główną formę wykorzystania gruntów w województwie wielkopolskim stanowią grunty rolne (użytki rolne i nieużytki). Zajmują one 1 961 753 ha, co stanowi 65,77 % powierzchni województwa. Znaczącą powierzchnię zajmują grunty leśne obejmujące 791 998 ha, co stanowi 26,55 % powierzchni województwa. Najmniejszą powierzchnię zajmują użytki ekologiczne (3 104 ha – 0,10 % powierzchni województwa).

W strukturze gruntów rolnych dominują grunty orne zajmujące 1 556 872 ha - 79,36 % powierzchni gruntów rolnych i odpowiednio: sady 14 853 ha – 0,76 %, łąki trwałe 201 415 ha – 10,27 %, pastwiska trwałe 77 460 ha – 3,95 %, grunty rolne zabudowane 44 617 ha – 2,27 %, grunty pod stawami 7 985 ha – 0,41 %, grunty pod rowami 15 970 ha – 0,81 %, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 6 518 ha – 0,33%, nieużytki 36 063 ha – 1,84 %.

Drugą co do wielkości formą wykorzystania ziemi są grunty leśne obejmujące 791 998 ha, tj. 26,55 % powierzchni województwa. Trzecią natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane. Zajmują 170 695 ha – 5,72 % powierzchni województwa. Największą powierzchnię w strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zajmują drogi 79 202 ha – 46,40 % tych gruntów i odpowiednio: tereny mieszkaniowe 37 710 ha – 22,09%, inne tereny zabudowane 15 017 ha – 8,80 %, tereny przemysłowe 10 954 ha – 6,42 %, tereny kolejowe 8 447 ha – 4,95 %, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe 7 676 ha – 4,50 %, użytki kopalne 5 032 ha – 2,95 %, zurbanizowane tereny niezabudowane 4 128 ha – 2,42 %, inne tereny komunikacyjne 1 235 ha – 0,72 %. Wśród gruntów zabudowanych i zurbanizowanych daje się zauważyć, w analizowanym okresie, wzrost powierzchni zajmowanych pod drogi, tereny mieszkaniowe, inne tereny zabudowane oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe. Nieznaczne zmiany powierzchni występują w przypadku zurbanizowanych terenów niezabudowanych, oraz użytków kopalnych. Terenów kolejowych natomiast systematycznie ubywa.

Poza gruntami rolnymi, lasami oraz gruntami zabudowanymi i zurbanizowanymi analizie poddano grunty pod wodami, użytki ekologiczne, tereny różne. Grunty pod wodami zajmują 44 151 ha - 1,48 % powierzchni województwa i odpowiednio użytki ekologiczne 3 104 ha – 0,10 %, tereny różne 10 949 ha – 0,37 %. Widoczny jest wzrost powierzchni gruntów pod wodami. Nieznaczny jest natomiast spadek terenów różnych w 2020 roku oraz wyraźnie zmniejszyła się powierzchnia użytków ekologicznych.

Struktura własności gruntów w województwie, wg stanu na 1 stycznia 2020 r. wskazuje na dominację sektora prywatnego (grunty osób fizycznych, spółdzielni, kościołów i związków wyznaniowych, wspólnot gruntowych, spółek prawa handlowego). Grunty te zajmują 1 849 477 ha, tj. 62,01 % powierzchni województwa. Grunty sektora publicznego (grunty Skarbu Państwa, włącznie z gruntami przekazywanymi w użytkowanie wieczyste, grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych, grunty gmin i związków międzygminnych, jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego, grunty powiatów i województw) zajmują 1 133 173 ha, tj. 37,99 % powierzchni województwa.

Analiza struktury własności gruntów rolnych (użytki rolne i nieużytki) wskazuje na przewagę sektora prywatnego. Do tego sektora należy 1 698 786 ha tych gruntów, tj. 86,60 %, natomiast w rękach sektora publicznego znajduje się 262 967 ha, tj. 13,40 %. Nastąpił wzrost powierzchni gruntów rolnych należących do osób fizycznych, województwa, spółek prawa handlowego i innych podmiotów oraz kościołów i związków wyznaniowych w stosunku do danych z 2018 roku. Wyraźnie zmniejszyła się powierzchnia gruntów rolnych będących we władaniu Skarbu Państwa, gmin, spółdzielni, powiatów

Analizując zmiany w strukturze gruntów rolnych daje się zauważyć zmniejszenie powierzchni gruntów władanych przez Rolnicze spółdzielnie produkcyjne oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także należących do osób fizycznych. Nastąpił natomiast wzrost powierzchni gruntów rolnych władanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Grunty orne dominują w strukturze użytków gruntowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa , Rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz osób fizycznych. Powierzchnia gruntów ornych (wg danych na 1.01.2018 r., w stosunku do danych na 1.01.2020 r.) Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa uległa zwiększeniu o 2 800 ha, natomiast Rolniczych spółdzielni produkcyjnych powierzchnia gruntów ornych zmniejszyła się o 72 ha.

Z analizy struktury własności gruntów leśnych można zauważyć, że grunty leśne w przeważającej części należą do sektora publicznego i zajmują 705 851 ha, co stanowi 89,65 % powierzchni tych gruntów. W sektorze prywatnym dominują grunty leśne należące do osób fizycznych. We władaniu tych osób znajduje się 76 953 ha, co stanowi 9,77 % powierzchni tych gruntów. W strukturze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe grunty leśne zajmują 676 236 ha, tj. 96,77 % powierzchni tych gruntów.

W strukturze własności gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zdecydowanie największe powierzchnie zajmują grunty władane przez : Gminy 53 637 ha – 31,42 %, Osoby fizyczne 44 392 ha – 26,01 %, Skarb Państwa 39 945 ha – 23,40 %. Następuje tendencja spadku powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych gruntów będących we władaniu Skarbu Państwa w stosunku do stanu na 2018 rok.

Dominującą rolę we władaniu gruntami pod wodami posiada Skarb Państwa, do którego należy 88,18 % powierzchni tych gruntów.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zmian struktury własności i sposobu użytkowania gruntów można zaobserwować pewne ogólne trendy. Następuje zmniejszenie powierzchni gruntów Skarbu Państwa, natomiast zwiększa się powierzchnia gruntów osób fizycznych oraz spółek prawa handlowego i innych podmiotów. Zauważalne jest również zmniejszenie powierzchni gruntów rolnych na rzecz wzrostu powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Jest to wynikiem przeznaczania użytków rolnych na cele nierolnicze, tj. pod zabudowę komunalną i przemysłowo-usługową oraz inwestycje drogowe.